

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ 30.

- Τοπογραφικά.—ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡΕΡΓΑ, ὑπὸ Σ. Ι. Βουτυρά.
 Ἡ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ συγκοινωνία τῶν δύο κόσμων διὰ τῆς Ἀτλαντίδος, ὑπὸ Π. Καμπανάκη.
 Ὑπὸ τὸ ῥῶς τῆς Σελήνης, ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Κορνελίας Α. Πρεβεζιώτου.
 Μυθιστορία.—ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΓΑΜΟΣ, **Hector Malot**.
 Ἐταιρεῖαι καὶ Σύλλογοι.—ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.
 Ἀκαδημαϊκά.—ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ.
 Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις.—ΤΟ ΕΝ ΔΡΕΣΔΗΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.—ΧΡΟΝΙΚΑ, ὑπὸ Ἠλ. Γ. Βαλσαμάκη.
 Δραματικὴ Ἐπιθεώρησις.—ΘΕΤΑΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.—Ἡ VALKYRIE, Λυρικὸν δράμα τρίπρακτον, τοῦ Ριχάρδου WAGNER.—ΧΡΟΝΙΚΑ, ὑπὸ Ὁδ. Ἀνδρεάδου.
 Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις, ὑπὸ Μ. Ε. Μ.
 Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις, ὑπὸ Ν. Φωτιάδου.

ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΓΡΟΣΙΩΝ 2.

ΤΙΜΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει	Γρ.	80
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	Μετζ.	5
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	Φρ. χρ.	25

ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ".

Ἐν Κωνσταντινουπόλει	Λ. Τ.	2
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	Μετζ.	16
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	Φρ. χρ.	70

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΑΡΧΟΝΤΑΙ ΤΗΝ 1^{ην} ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Συνδρομῆται ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ΝΕΟΛΟΓΟΥ, ἐν τῷ Πέραν ὁδὸς Κιουτσούκ Χενδέκ ἀρ. 29, 31. καὶ παρὰ τοῖς ἀνταποκριταῖς αὐτοῦ.

Αἱ ἀγγελίαι συμφωνοῦνται ἰδιαίτερος ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Νεολόγου.
 Κρίσεις ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων δημοσιεύονται, ἀποστέλλομένων τῇ διευθύνσει δύο ἀντιτύπων, ὧν τὸ μὲν προδίδεται τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς, τὸ δὲ τῷ τὴν κρίσιν ποιῶντι.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 30.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

16 ΜΑΪΟΥ 1893.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΑΡΕΡΓΑ.*

[Τὰ Προμώτου.—Πρόοχοι ἢ Βρόχοι.—Τὰ Βορραδίου.—Τὰ Ἀνθεμίου.—Βασιλεία ἐν Βρόχοις.—Μετάνοια Θεοδώρας.—Αἱ Σοφίαναί.—Ἡ Χρυσόκεραμος.]

«Ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς ἀκτῆς» λέγει ὁ Προκόπιος (περὶ Κτισμ. I, 9) συνεχίζων τὸν περὶ τοῦ ἐν Πρόχοις ναοῦ τοῦ Ἀρχαγγέλου λόγον, «ἀξιοθέατα ἐκ παλαιῦ βασιλεία ἐτύγγανεν ὄντα», ἐν οἷς, ἔχουσι καὶ εὐκτήριον, οὐχ ἥκιστα Ζήνων ὁ βασιλεὺς διεθέριζε, καθὰ Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς λέγει. Οὐδόλωσ δ' ἀπίθανον ὅτι τὰ βασιλεία ταῦτα ἦσαν τὰ Ἀνθεμίου καταληφθέντα ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς κατ' αὐτοῦ στάσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνθεμίου Μαρκιανοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ρωμύλου καὶ Προκοπίου. «Μαρκιανός, ὁ παῖς Ἀνθεμίου τοῦ κατὰ τὴν Ρώμην βασιλεύσαντος» λέγει ὁ Θεοφάνης (5971) «ἀνὴρ δὲ Λεοντίας, Βερίνης μὲν θυγατρός, ἀδελφῆς δὲ Ἀριάνης τῆς βασιλίσσης, ἐπανίσταται κατὰ τὸ Βυζάντιον Ζήνωνι τῷ βασιλεῖ, ὡς μετὰ τὴν βασιλείαν Λέοντος γεννηθείσης Λεοντίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς. Ἡ γὰρ Ἀριάνη πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν ἐτέχθη. Πολέμου δὲ κραταίου μεταξὺ Ζήνωνος καὶ Μαρκιανοῦ κροτηθέντος, νικῶν Μαρκιανός κατὰ κράτος, πάντας συνελάσας τοὺς περὶ Ζήνονα εἰς φρουρὰν εἰς τὰ βασιλεία, συμμαχοῦντων αὐτῷ Ρωμύλου καὶ Προκοπίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ μικροῦ δεῖν τὸ βασιλεῖον κατέσχεν. Ὀλιγορήσας δὲ τῶν πραχθέντων καὶ εἰς δεῖπνα καὶ ὕπνον τραπεῖς, πολλοὺς τε διὰ νυκτὸς ἀφαιρέσας τῶν αὐτῷ συμμάχων, ὑπὸ Ἰλλου

*) Ἴδε ἀριθ. 29, σελ. 560—565.

μαγίστρου δώροις αὐτὸν ὑποπιάσαντος ἐλαττοῦται τῇ μάχῃ κατὰ τὴν ἐφεξῆς τοσοῦτον, ὡς εἰς τὸ τῶν Ἀποστόλων εὐκτήριον καταφυγεῖν καὶ ὑπὸ Ἀκακίου χειροτονηθῆναι πρεσβύτερον κατὰ κέλευσιν Ζήνωνος καὶ ἐξορίζεται εἰς τὸ Παπειρίου καστέλλιν εἰς Καππαδοκίαν. Προκόπιος δὲ καὶ Ρωμύλος οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τῇ νυκτὶ λουόμενοι εἰς τὸ Ζεύξιππον, ἐχειρώθησαν ὑπὸ Ἰλλου, οἱ καὶ διαφυγόντες τὴν Ρώμην κατέλαβον». Οὕτως, ἐκ τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Ἀνθεμίου τοῦ μὲν πρεσβυτέρου ἐξορισθέντος εἰς Καππαδοκίαν, τῶν δὲ δύο ἄλλων φυγόντων εἰς Ρώμην, τὰ Ἀνθεμίου περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Ζήνωνος, αὐτοῦ τε ἐν αὐτοῖς μάλιστα διαθερίζοντος καὶ κληροδοτήσαντος αὐτὰ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Λαλλίδι καὶ τῷ ἀδελφῷ Λογγίνῳ. Καὶ ὅντως ὅτε ὁ τοῦ Ζήνωνος ἀδελφὸς Λογγίνος ἐξωρίσθη ὑπὸ Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου εἰς Αἴγυπτον, ὅπου μετὰ ὀκτὼ ἔτη λιμῷ ἀπεψθάρη, «ἢ τε οὕσα αὐτῷ γαμετῇ Οὐαλερία τοῦνομα, λέγει Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς, σὺν τῇ παιδί Λογγίνα, ἢ καὶ ὁμολόγητο Ζήνωνι τῷ Ἀνθεμίου καὶ Ἡραΐδος υἱῷ, καὶ Λαλὶς ἡ Ζήνωνος καὶ Λογγίνου μήτηρ τὸ ἐν Βρόχοις οὕτω προσαγορευομένην προαστείῳ τῆς Βιθυνῶν κατέλαβον εὐκτήριον, ἐν ᾧ καὶ Ζήνων οὐχ ἥκιστα διεθέριζεν. Ἐπιβιάσασαι δὲ χρόνον οὐ μέτριον καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐξ ἐράνου πορίζουσαι, ἄλλοσε ἄλλη μετήλλαξε τὸν βίον».

Τὰ βασιλεία ταῦτα ὁ Ἰουστινιανός καὶ ἡ Θεοδώρα μοναστήριον μεγαλοπρεπὲς κατεστήσαντο, κατὰ Προκόπιον, «καταγώγιον ταῖς μεταμελομέναις γυναῖξιν ἐπὶ τῷ προτέρῳ βίῳ ἐσόμενον . . . διὸ καὶ Μετάνοιαν τοῦτο δὴ τῶν γυναικῶν τὸ διαιτητήριο ὁμωνύμως τῷ ἔργῳ ἐπονομάζουσι». Διὰ πολλῶν δ' ἐπροιόσαν οἱ εἰρημένοι βασιλεῖς προσόδων τὸ εὐαγὲς τοῦτο καθίδρυμα καὶ πρὸς ἀναψυχὴν καὶ ἀνεσιν τῶν ἐν αὐτῷ Μαγδαληνῶν «ὡς μηδενὶ ἀναγκασθεῖσαι, πρὸς τὰ τῆς σωφροσύνης ἐπιτηδεύματα τρώπῳ ὀφροῦν ἀποκνήσουσιν», ἐδωρήσαντο αὐτῷ πολλὰς οἰκίας, κάλλει τε καὶ πολυτελείᾳ διαφερόντως ἐξαισίας. Ἄξια

ΟΙΚΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΡΑΠΠΑΠΟΡΒΗΝ. Πέραν, Σακλῆς Ἀγάς 21. Κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν πωλήσεις ἐπὶ δημοπρασίᾳ. Ἀγορὰ καὶ φύλαξις ἐπίπλων. Προκαταβολαὶ κτλ.	14	27
ΔΙΑΡΗΑΝΕ. Μυροποιεῖον Α' τάξεως. Εἶδη ἀρίστης ποιότητος. Γενικὴ χρῆσις τῆς πούδρας Σάρος Βερνάρ ὑπὸ τῶν φιλοκάλων κυριῶν. Ἀλεξιάδη χάν, Ἀριθ. 17.	15	28
ΚΟΝΙΑΚ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ Σ. καὶ Η. καὶ Γ. ΜΕΤΑΞΑ. Ἐν Πειραιεῖ. Ἐξ οἴνου γνησίου παλαιόν. Ἀπειρία συστάσεων. Ἀντιπρόσωποι Ἀδελφοὶ Τριανταφυλλόπουλοι.	16	29
ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΣΑΟΥΣΗ. Λεπτότατον, μεταξωτόν, ὑγιεινόν, ὑπὸ τὸ διακριτικὸν σῆμα Ἀγκύρας. Ἀριστον εἰς τὸ εἶδος του. Ἀποφεύγετε τὰς παραποιήσεις.	17	30
ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ Δ. ΚΟΤΟΥΛΑ. Μ. Ὅδὸς Πέραν, ἔναντι τοῦ Ἑλλ. Προξενείου. Νέον Κατάστημα. Διακόσμησις φιλόκαλος. Ποτὰ καὶ φαγητὰ ἐκλεκτά. Ὑπηρεσία ἀνελλιπή.	18	31
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΧΡΟΠΩΛΕΙΟΝ Ν. Τσαούση Γραφικὴ ὕλη. Χάρτης μουσικῆς, Ἐπισκεπτηρίων, Ἰγνογραφικῶν κτλ. Τετράδια, ΣΥΝΔΙΔΑΚΤΙΚΑ, ΦΩΤΩΤΙΚΑ κτλ. Ἐν Ἰαλαίᾳ ὁδὸς Μαγμουδιῆ Ἀριθ. 8. ΤΙΜΑΙ ΛΙΑΝ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ	19	32
ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ν. ΑΝΔΡΕΪΩΜΕΝΟΥ. Σουλτάν Βαγιαζίτ, Κιοκτσιλέρ-μπασῆ, 99. Τελειόταται μηχαναί, ἐφευρέσεις νέαι. Εὐθηνία, ταχύτης, Ἀπαράμιλλος ἐπιτυχία.	20	33
ΠΡΟΜΟΣΧΟΝΑΣ. Ὁρολογιοποιὸς Α' τάξεως καὶ κοσμηματοπώλης. Διορθώσεις ὁρολογίων. Κατασκευὴ, κοσμημάτων. Κοιμήσεως καὶ εὐθηνία. Γαλατῆ, Βοεβόδα, παρὰ τὴν Κρήνην.	21	34
9	22	35
10	23	36
11	24	37
12	25	38
13	26	39

ἀλνθώς δημειώσεως καὶ μελέτης ἢ παρὰ Βυζαντινοῖς ὀργάνως τῶν φιλανθρωπικῶν ἔργων καὶ ἰδρυμάτων, ὀργάνως εἰς τὴν τελειότητα τῆς ὁποίας δὲν ἦδυνήθησαν ἔτι νὰ φθάσωσι τὰ νεώτερα εὐνομούμενα κράτη. Ἐβρίθον ἢ Κωνσταντινούπολις καὶ τὰ προάστυα αὐτῆς ξενῶνων, νοσοκομείων, πτωχοτροφείων, ὀρφανοτροφείων, γηροκομείων, λωδοκομείων, πιστωρείων καὶ ἄλλων τοιοῦτων φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων, οἱ δὲ διευθύνται τούτων, οἱ ξενοδόχοι καὶ πτωχοτρόφοι καὶ ὀρφανοτρόφοι, κατελογίζοντο ἐν τοῖς πρώτοις τῆς αὐτῆς καὶ προήγοντο εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιώματα. Θαυμασία ἰδίως ἢ πρόνοια, ἦν πολλοὶ τῶν βυζαντινῶν βασιλέων, μάλιστα δὲ ἢ περιπυστος Θεοδώρα, ἀναπολοῦσα ἴσως μετὰ δικαίας πικρίας καὶ ἐξιλαστικῆς ἀμαρτωλῶν αὐτῆς παρελθόν, ἐλάμβανον περὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς καὶ περὶ τῶν ταλαιπῶρων γυναικῶν, αἵτινες παρέπιπτον ἐκ πενίας καὶ τῆ παραπλανήσει ἀνθρώπων «ἐπ' ἐργαστηρίου τοῦ τῆς ἀκολασίας διαχειριζόντων ἐμπόλημα, ἐν τε τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ὄραν ἀποδιδόμενων τὴν ἀλλοτριαν καὶ δουλαγωγούντων τὸ σῶφρον». Ἡ ὀργάνωσις τῆς περὶ αὐτῶν προνοίας καὶ μερίμνης ἐνέκειτο εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῆς ἐπιλύσεως τοῦ αἰωνίου καὶ δυσεπιλύτου προβλήματος, τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς πτωχίας, ἥτις ἐξῴθει αὐτὴν εἰς τὴν ἀκολασίαν. Ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἢ Θεοδώρα τὴν μεγάλην Μετάνοιαν ἐν Βρόχθοις ἐπέπεσε φρονούσα ὅτι διὰ ταύτης «τῶν γυναικῶν τὰς πενία ταλαιπωρουμένας πολλῇ ἀκολασίας τῆς δουλοπρεποῦς ἐλευθερώσει, βίσιον μὲν σῆσιν αὐτόνομον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ δὲ τὴν σῶφροσύνην πορίζουσα».

Ἡ ἐν Βρόχθοις οἰκοδομὴ τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων κτιρίων κατέστησε τὸν χῶρον τοῦτον προσφιλέως θερινὸν ἐνδιαίτημα τοῖς περὶ τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ τὴν Θεοδώραν. Εἶδομεν ἦδη ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἰουστινιανοῦ Βορράδιος ἐκεῖ πιθανώτατα διεθέρριζε παρὰ τὸν ταῖς φροντίσιν αὐτοῦ ἀνεγερθέντα περικαλλέστατον ναόν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνεψιός, ὁ αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον διαδεξάμενος, ὁ Κουροπαλάτης Ἰουστίνος, ἐκεῖ σὺν τῇ γυναικὶ Σοφίᾳ, τῇ ὡραία ἀνεψιᾷ τῆς ὡραίας Θεοδώρας, φαίνεται ὅτι τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. Ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ μονογενὴς αὐτῶν υἱὸς Ἰουστίνος καλετάφην, λέγει ὁ Θεοφάνης, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρχαγγέλου τοῦ ἐκεῖσε. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ Ἰουστίνος ἡρξάτο κτίζειν τῷ γ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ (570) ἐπ' ὀνόματι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, ζωηρὸν διατηρησάσης τὸ πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ καὶ ἐπιθυμούσης συνεχῶς τὸν τάφον αὐτοῦ νὰ ἐπισκέπτηται, τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν, κοσμήσας αὐτὸ ὑπὸ διαφόρων πολυτίμων μαρμάρων, ὡς ὁ Θεοφάνης λέγει, τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ἡρξάτο κτίζειν τὸ παλάτιον τὸ δεύτερον ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ ὃ εἶχε πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. Κακῶς καὶ ἐσφαλμένως τὸ ἐξαισιόδιον τοῦτο οἰκοδόμημα, ὅπερ ὑπὸ Κορίππου, τοῦ πανηγυριστοῦ τοῦ Ἰουστίνου, παραβάλλεται πρὸς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν διὰ τῶνδε :

Inelyta perclarum duo sunt imitantia coelum consilio fundata Dei venerabile templum et Sophianarum solendentia tecta novarum

συγγέεται ὑπὸ δοκιμωτάτων ἄλλως βυζαντινογράφων πρὸς τὸ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι, ἢ ἄλλως λιμένι τῆς Σοφίας ἢ τῶν Σοφιῶν, ὡς ὁ ἡμέτερος φίλος κ. Μ. Γεδεών, ἐκ τοῦ Δουκαγγίου ἀντιγράφας, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσῃ καὶ περιληφθείσῃ ἐν τῷ παρ' ἡμῶν ἐκδοθέντι Λεξικῷ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Κωνσταντινουπόλεως πράττει, τὰ τοῦ Θεοφάνους ἐπικαλούμενος. Ἀλλ' ἀκριβῶς τί τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῶν τοῦ Θεοφάνους, ἅπερ ἀνωτέρω διὰ βραχέων ἐξεθέμεθα; Οὐδαμῶς μὲν ἐν τούτοις λέγεται ὅτι τὸ παλάτιον ἠκοδόμησε πρὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένος, ὡς ὁ κ. Μ. Γεδεών ἀποφαίνεται, ἀλλ' ὅτι ἐκτίσθη ἐπ' ὀνόματι τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰουστίνου Σοφίας παρὰ τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχαγγέλου τοῦ ἐκεῖσε, ἐν ᾧ ἐτάφη Ἰουστίνος ὁ υἱὸς αὐτῶν. Καὶ ναὸν μὲν τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένος οὐδ' ὁ κ. Μ. Γεδεών, οὐδ' ἕτερός τις τῶν βυζαντινογράφων ἡμῖν ὑπέδειξε, τί δὲ τὸ ἐκεῖσε σημαίνει κάλλιστα καταφαίνεται ἐκ τῶν παρὰ Θεοφάνει ἀμέσως κατωτέρω λεγομένων: «Τούτῳ τῷ ἔτει (571) Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς ἡρξάτο κτίζειν τὸ παλάτιον τὸ δεύτερον -- τὸ πρῶτον βεβαίως οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀρξάμενον οἰκοδομεῖσθαι παρὰ τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχαγγέλου τοῦ ἐκεῖσε—ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ὃ εἶχε πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. Ἀλλῶς δὲ ἕτεροι βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἡμῖν ποιοῦνται διάκρισιν μεταξὺ τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἰουλιανοῦ ἢ τῶν Σοφιῶν λιμένος καὶ τοῦ πρὸ ἢ ἐξ ὧ τῆς πόλεως παλατίου τῶν Σοφιανῶν. Οὕτως ὁ Ζωνογράφος λέγει: «Ἦς (τῆς Σοφίας) ὀνόματι καὶ τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν ἠκοδόμησε καὶ βασιλεία πρὸ τῆς πόλεως, Σοφιανὰ δὲ ἐκείνην καὶ τὸν τόπον καὶ ταῦτα κατονομάσας». Σαφέστερον δ' ἔτι καὶ ὀριστικώτερον ὁ Ἰωάννης: «Ἐκτίσθη παλάτια ἐξ ὧ τῆς πόλεως καὶ λιμένα ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸ μὲν ἐκαλεσε Σοφιανὰς, τὸν δὲ Σοφίαν εἰς ὄνομα τῆς αὐτοῦ γυναικὸς». Ὁ δὲ Γεώργιος ὁ Κωδινός καὶ τὴν θέσιν τοῦ παλατίου τῶν Σοφιανῶν καθορίζει πέραθε τοῦ στενοῦ, ἐν τῇ ἀσιατικῇ, δῆλον ὅτι, παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου, μνεῖαν δ' αὐτῶν ποιοῦμενος εὐθὺς μετὰ τὸν Ἁγίον Φωκᾶν (ἐν Ὁρτάκρῳ τοῦ Βοσπόρου) ὑποδεικνύει ὅτι ἐκείντο ἀντικρὺ πρὸς ἐκεῖ. Τοῖς παλατίοις τῶν Σοφιανῶν παρέπονται παρὰ Κωδινῷ (πρὸς νότον) τὰ ζευκτὰ κίονια τὰ παρὰ Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος ἀνεγερθέντα καὶ ἔχοντα τοὺς τιμίους σταυρούς, ὁ τοῦ Εὐτροπίου λιμῆν, τὰ Μακελάς, τὰ Πηλαμιδίου καὶ τὰ ἐν τῷ Ἡραίῳ καὶ Βρυάντι παλάτια. Περὶ τῶν ζευκτῶν τούτων κιονίων τῶν ἔχόντων τοὺς τιμίους σταυροὺς ὁ Βανδούριος δημειοῦται: *Locus ita dictus Constantinopoli, sed qua urbis in parte existerit non loquet, ἀλλ' ἐκ τῆς σειρᾶς, ἦν τηρεῖ ὁ Κωδινός ἐν τῇ περιγραφῇ αὐτοῦ, οὐδόλως τολμηρὸν νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἐκ τῶν σταυρῶν τούτων τῶν ἐπὶ τῶν ζευκτῶν κιονίων καὶ οὐχὶ ἐξ ὑποθετικῆς τινος ἐκκλησίας πρὸς τιμὴν τῆς Σταυρώσεως ἔλκει τὸ ὄνομα ἢ ἐν τῇ ἀσιατικῇ παραλίᾳ καλουμένη νῦν Σταύρωσις ἢ Σταυρός, ἐν ἣ ἄλλως τοποθετεῖται ὑπὸ τῶν βυζαντινογράφων, τὸ ὑπὸ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας*

καθὲν ὀρφανοτροφεῖον τοῦ ἁγίου Παύλου καὶ τὸ ἐν τοῖς ὑπερθεῖς τῆς θέσεως ταύτης λῶφοις νοσοκομεῖον καὶ πτωχοτροφεῖον τὸ ὑπὸ Κωδινῷ, ὁ ὁσῖος Ζωτικός ὁ εἰς τοὺς λωδοὺς καλούμενον. Τελευταῖον ὅτι τὸ τῶν Σοφιανῶν παλάτιον ἔκειτο ἐν θέσει ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐβλεπεν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἄξιον ἐαυτῆς κάλλος, ἐπιμαρτυρεῖ λίαν εὐγλωττῶς τὸ ἐπόμενον εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἐπιγράμμα Μαριανοῦ τοῦ Σχολαστικοῦ :

Ὅππῃ τευνομένης χθονὸς ἀνδιχα πόντον ἀνοίγει πλαγκτὸς ἀλκικύτων πορθμὸς ἀπ' ἡϊόνων χρυσῆς συλλέκτρον τῶν ἀνίκτορα θῆκεν ἀνάσσει τῇ πολυκοδίστῃ θεῖος ἀνάξ Σοφίη. Ἄξιον, ὃ Ρώμη μεγαλόκρατες, ἀντία σεῖο κάλλος ἀπ' Εὐρώπης δέρκεται εἰς Ἀσίην.

Βεβαίως ὁ Ἰουλιανὸς λιμῆν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ πλαγκτὸς πορθμὸς, ὅστις ἀλκικύτων ἀπ' ἡϊόνων ἀνδιχα πόντον ἀνοίγει τευνομένης χθονός, οὔτε πρὸς αὐτὸν ἠδύνατο δέρεσθαι ἢ μεγαλοκρατῆς Ρώμῃ ἀντία ἐαυτῆς κάλλος ἀπ' Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν. Ὑπῆρχεν ἀληθῶς ἕτερον παλάτιον τῆς Σοφίας ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι, ἀλλὰ τοῦτο ἐκτίσθη. Θανόντος τοῦ Ἰουστίνου, ὁ διάδοχος αὐτοῦ Τιβέριος τῷ 581, δέκα ἔτη μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν Σοφιανῶν, καὶ εἰς ὃ ἀποκατέστησε τὴν Σοφίαν, δωρικῶς αὐτῇ καὶ κουβικουλαρίου εἰς ὑπουργίαν αὐτῆς, κελεύσας αὐτὴν τιμᾶσθαι ὡς μητέρα αὐτοῦ, κτίσας καὶ λουτρόν καὶ πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς· ἐντεῦθεν δὲ ἢ σύγχυσις. Περὶ τούτων καὶ μόνων λέγει ὁ Θεοφάνης ὅτι ἐκτίσθησαν πρὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένος. Τὰ δὲ παλάτια τῶν Σοφιῶν παλάτια, ὡς ὁ τε ἀνώνυμος πατριογράφος καὶ ὁ Κωδινός λέγουσι—πρὸς διάκρισιν βεβαίως ἀπὸ τῶν νέων τῶν ὑπὸ Τιβερίου κτισθέντων—ἀνήγειρεν, ἐπεσκεύασε, δῆλον ὅτι, καὶ ἀνεκαίτισεν ὁ Μαυρικίος εἰς ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ καὶ γυναικὸς τοῦ Τιβερίου, καθ' ὃν χρόνον ἴσως φιλιππικός, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ἐκτίσεν ἐν Χρυσοπόλει τὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου καὶ παλάτιον ἐν αὐτῇ ὀφειλὸν ὑποδέχεσθαι Μαυρικίον τὸν βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας ἰχθυοτροφεῖα καὶ παραδείδια ἐνδοθεν εἰς τὴν θεραπείαν αὐτοῦ (Θεοφ. 6085).

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀναστασίας, τῆς πενθερᾶς τοῦ Μαυρικίου, τὰ ἐν τῇ ἀσιατικῇ παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου παλάτια τῶν Σοφιανῶν περιήλθον, φαίνεται, εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Ἡρακλείου, ὅστις λίαν, κατὰ τὸν ἀνώνυμον πατριογράφον καὶ τὸν Κωδινόν, ἠρέσκετο νὰ κατοικῇ ἐν αὐτοῖς πρὶν ἢ βασιλεῦσθαι.—καθὸσον μάλιστα ἐκεῖ ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτόν ὅτι μέλλει νὰ βασιλεύσῃ. Ὅτε δὲ ἐπήρκετο μετὰ τοῦ στόλου ἐξ Ἀφρικῆς ὅπως τὸν Φωκᾶν τιμωρήσας τὴν βασιλείαν καταλάβῃ, ἢ μήτηρ αὐτοῦ Ἐπιφανεία καὶ ἢ μηστὴ Εὐδοκία, θυγάτηρ Ρόγα τοῦ Ἀφρου, αἵτινες, ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε εὐρισκόμεναι, κατῳκονεῖον πιθανώτατα ὅπου ἐφίλει τῶς διατρίβειν ὁ Ἡράκλειος, κρατηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ ἐνεκλείσθησαν εἰς τὸ δεσποτικὸν μοναστήριον τῆς νέας Μετανοίας, ἥτις οὐδέμια ἄλλα βεβαίως ἦν ἢ ἢ ὑπὸ τῆς Θεοδώρας ἀνεγερθεῖσα, ὡς ἦδη εἶπομεν, Μετάνοια, ἢ παρακειμένη ταῖς Σοφιαναῖς. Ἐκεῖθεν οἱ Πράσινοι, μαθόντες,

λέγει Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεύς, ὅτι ὁ Ἡράκλειος ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον τὴν προσπαρακειμένην τῇ πόλει, ἀπῆραν τὴν μνηστὴν καὶ τὴν μητέρα Φαβίαν ἢ Ἐπιφανείαν καὶ ἀπῆνεγκαν αὐτὰς τῷ Ἡρακλεῖ, ὅστις, εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὑπὸ Σεργίου τοῦ πατριάρχου στεφθεῖς, αὐτίκα καὶ τὴν Εὐδοκίαν τὴν μνηστὴν ταινιοῖ, καὶ ἅμα τὰ τε βασιλεία στέφη καὶ τοὺς γαμπλίους στεφάνους ἐδέξαντο, ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ βασιλεῖς ἅμω χρηματίσαι αὐτοὺς καὶ νυμφίους. Καὶ ἀφοῦ δ' ἐβασίλευσεν ὁ Ἡράκλειος, ἀνευρίσκομεν αὐτὸν μετὰ τῆς Εὐδοκίας ἐν προκείμεσθ τῶν Σοφιανῶν τὸ ἔαρ διερχόμενον κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας καὶ τὸν Μαΐουμᾶν, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, ἢ πρωτομαγιάν, καθ' ἡμᾶς, ποιοῦντα, καὶ ἐν Σοφιαναῖς ἐτέχθη αὐτῷ ἐκ τῆς Εὐδοκίας τῇ 3 μαΐου, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, κατὰ τὸ Πασχάλιον Χρονικόν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἡράκλειος νέος Κωνσταντίνος. Φαίνεται ὅτι ἔθος ἦν τοῖς βυζαντινοῖς βασιλεῦσαι τὸν Μαΐουμᾶν ἐν ταῖς Σοφιαναῖς ποιεῖν, καθὸσον εὐρίσκομεν παρὰ Θεοφάνει ὅτι καὶ Λέων ὁ Χάζαρος τοῦτο ἐπραξε τῷ 777, δὲν εἶναι δὲ πιστευτὸν ὅτι ὁ Μαΐουμᾶς, τοσοῦτων λαμπρῶν ἐσοχῶν περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπαρχουσῶν, ἐγένετο ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι.

Ὅτι αἱ Σοφιαναῖς ἐκείντο ἐν τῇ ἀσιατικῇ παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου ἀντικρὺζουσαι πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὃν τρόπον ἢ Χρυσόπολις πρὸς τὸν Γαλατῶν, καὶ ὅτι διὰ θαλάσσης μόνον ἦν ἐφικτὴ ἢ ἀπὸ Σοφιανῶν εἰς Βυζάντιον μετάβασις εὐρίσκομεν καὶ ἄλλων σπουδαιωτάτην παρὰ Θεοφάνει μαρτυρίαν. Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου βασιλεύοντος ἐνεσκηψεν ἐν ἔτει 762—763 ὁ βαρύτατος καὶ δριμύτατος χειμὼν ἐξ ὅσων ἢ ἱστορία ἀναφέρει. Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὀκτωβρίου φοβερὸν καὶ πικρότατον ἐκράτησε ψύχος, ἐξ οὗ ἐπάγη κατὰ τὴν ἀρκτῶν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἢ θάλασσα μέχρις ἑκατὸν μιλίων ἀπὸ τῆς ξηρᾶς εἰς βάθος τριάκοντα πήχεων, «ἀπο Ζηκχίας μέχρι τοῦ Δανουβίου καὶ τοῦ Κούφῃ ποταμοῦ καὶ τοῦ Δάμαστρῳ τε καὶ Δάναπρι καὶ τῶν Νεκροπέλων καὶ τῆς λοιπῆς ἀκτῆς μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας ὅμοια πεπονθότων». Ἡ χιὼν ἀπλέτως καὶ ἀδιολείπτως καταπίπτουσα ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπὶ εἰκοσίν ἔτι πήχεις βάθους οὕτως ὥστε ἅπας ὁ Εὐξείνιος εἰς ξηρὰν μεταβλήθη, ἐπεζόβατον δ' ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ Βουλγαρίας καὶ Χαζαρίας καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων χωρῶν ἄνθρωποι τε καὶ ἄγρια καὶ ἡμερα ζῶα. Τὸν φεβρουάριον τοῦ 763 τοῦ πάγου τούτου κατατυπθέντος, ἀνέμων δὲ πνεόντων σφοδρῶν, πάγου ὑπερμεγέθεις καὶ ὀροφανεῖς κολωνοὶ εἰς τὸν Βόσπορον διὰ τῆς Δαφνουσίας καὶ τοῦ Ἰερού κατηνέχθησαν καὶ ἐφθασαν μέχρι τῆς πόλεως καὶ ἐντεῦθεν πρὸς νότον φερόμενοι πᾶσας τὰς ἀκτὰς τῆς Προποντιδὸς ἐπλήρωσαν μέχρι τοῦ Ἐλλησπόντου. Αὐτόπτης μάρτυς τῶν νήσων τούτων τοῦ πάγου γενόμενος ὁ Θεοφάνης, ὅς καὶ ἐπιβὰς μᾶς αὐτῶν ἐπαιξεν ἐν αὐτῇ μετὰ τριάκοντα ὀμπλικῶν, ἀναφέρει πρὸς ἄλλους ὅτι πάγους κολοσσὸς προσραγεῖς τῷ τείχει τῆς πόλεως φοβερῶς τοῦτο διέσειδεν, ὡς καὶ τοὺς ἐνδοθεν οἴκους συμμεταδοεῖν τοῦ δάλου· εἰς τρία δὲ διαρραγεῖς τμήματα, ὧν ἐκάστου τὸ ὕψος ὑπερέειχε τὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, περιέζωσεν αὐ-

την ἀπὸ τῶν Μαγγάνων μέχρι τοῦ Βοσπόρου, «πάντες δὲ οἱ τῆς πόλεως ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ἀδιαλείπτως τῆ θείᾳ τούτων προσεκατέρουν καὶ μετὰ ὀρνῶν καὶ δακρύων οἶκοι ἀνάκαμπτον, ἀποροῦντες τί εἰπεῖν πρὸς τοῦτο». Ὁ Βόσπορος ἄπας εἰς ξηρὰν οὕτω μετεβλήθη, «πᾶς δὲ ὁ βουλόμενος, προστίθηναι ὁ αὐτόπτης Θεοφάνης, ἀπὸ Σοφιανῶν ἕως τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ τῆς Χρυσοπόλεως ἕως τῶν ἁγίου Μάμαντος καὶ τῶν Γαλάτου ἀκωλύτως ὡς διὰ ξηρᾶς ἐδάδιζον». Δῆλον, φρονῶ, ἐκ τούτων ὅτι αἱ Σοφιανᾶι δὲν ἦσαν βεβαίως ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι, ὅθεν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ παγῆ ὁ Βόσπορος ὅπως μεταβῆ τις ἀκωλύτως διὰ ξηρᾶς εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς πόλεως βούλεται, ἀλλ', ὡς ἡ Χρυσόπολις, ἐν τῇ ἀσιατικῇ τοῦ Βοσπόρου ἀκτῆ, καί, ὡς ἐκείνη ἀντικρύζει ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς τοῖς Γαλάτου, οὕτως ἀναζητητέον καὶ τὰς Σοφιανᾶς ἐν θέσει ἀντικρυζούσῃ τῇ ἀμφιθεατρικῶς ἐκτεινομένη Κωνσταντινουπόλει οὐχὶ πλέον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· τοιαύτην δὲ μίαν μόνην ἡμεῖς ἐν τῷ Βοσπόρῳ γινώσκουμεν, τὴν τῶν Προσέχων ἢ Βρόχων, ἐνθα ὁ Βόσπορος καμπτόμενος προβάλλει τὴν ἀκτὴν ταύτην ἀντὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Παρὰ τὰς Σοφιανᾶς πάντως ἀνηγέρθη ὑπὸ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας ἡ πέραθε τοῦ στεναυτοῦ ἐκκλησία Χρυσοκέραμος, περὶ ἧς λόγον ποιοῦνται ὅ τε ἀνώνυμος πατριογράφος καὶ ὁ Κωδινός. Μεθ' ὅλων τὴν καλὴν ἡμῶν θέλησιν, δὲν ἐνοήσαμεν τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ τε Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος καὶ ὁ φίλος κ. Μ. Γεδεών μεταφέρουσι τὴν Χρυσοκέραμον ταύτην ἐκκλησίαν εἰς Κουσόγουντσούκιον, παρὰ τὰ ρητῶς καὶ σαφῶς περὶ τῆς θέσεως Χρυσοκέραμου ὑπὸ Πέτρου τοῦ Γυλλίου (de Bosphoro Thracio) λεγόμενα: Inde (ἐκ Προσέχων), brevi promontorio superato, adest vicus dictus Chrysoceramus, ex eo quod olim templum haberet tegulis inauratis tectum. Ex hoc vico effodi vidi saxa quadrata ingentia fundamentorum antiquorum, sub terra abdita in duodecim altitudinem pedum, indicantia ibi olim fuisse castellum munitissimum, eujus modi fuerunt regiae Sophianae nuncupatae aut his antiquiora palatia, quae non longe ab aede Michaelis . . . Procopius . . . fuisse designat . . . Chrysoceramī fluvius aestate exarescit. Ἀδιστάκτως ἄρα ὁ Γυλλίος ἀποφαίνεται ὅτι Χρυσοκέραμος ἐστὶν ἡ μετὰ τῆς Τσεγκέλικιοῦ καὶ Χαδούεμπασι κοιλίας, ἣν διαρρέει ἔτι καὶ νῦν ρυαξ ἀποξηραινόμενος τὸ θέρος, ὠνομάσθη δ' οὕτως ἀπὸ τῆς χρυσοκέραμου ἐκκλησίας, ὅτι δ' ἐξ ὧν αὐτὸς ἰδίως ὀνομάσθη εἶδε μεγάλων τετραγώνων λίθων ἀποτελούντων ἀρχαῖα θεμέλια ὄχυρωτάτου πύργου εἰκάζει ὅτι τὰ θεμέλια ταῦτα λείψανα ἦσαν τοῦ παλατιοῦ τῶν Σοφιανῶν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἀναφερομένων ἀρχαίων βασιλείων. Τὴν γνώμην ταύτην ἀρκούντως, νομίζω, προσεπικυροῦσιν ὅσα ἀνωτέρω εἶπον, προσθεῶμεν δὲ καὶ τὸ μέχρι τοῦδε διατηρηθὲν ἐκ παραδόσεως ὄνομα Χρυσοκέραμος παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις κατοίκοις τοῦ Τσεγκέλικιοῦ, τὸν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου χρυσοκεραμιδῶν ἀποκαλοῦσι καὶ ἐπιδεικνύουσιν ἐπὶ τῆς στέγης αὐτοῦ τὰς περιλειψθείσας, λέγουσιν, ἐκ τοῦ χρυσοκέραμου ναοῦ τέσσαρας ἢ πέντε χρυσοπρασίνους κεράμους. Τίτι

τῶν ἁγίων ὁ χρυσοκέραμος οὗτος ναὸς ἀφιέρωτο ὀδαμοῦ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων ἀνευρίσκουμεν, διὸ καὶ ὁ Βανδούριος σημειοῦται Cui vero illa sacra fuerit non licet. Παρατόλμως μὲν πάντως, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀναγνοῦς ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ τὸ εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ἐν τοῖς Βασιλίσκου ἢ Δαρειοῦ ἐπιγράμμα τόδε:

Ὅστας Ἰουστίνος Σοφίας σχεδὸν ἀμφότεροι δὲ χρύσειον ἔργον ἔτευξαν ἀπ' Ἀσσυρίου θριάμβου

συνέδεσα ἐν τῷ νῶ τὸ χρύσειον τοῦτο ἔργον πρὸς τὴν χρυσοκέραμον ἐκκλησίαν. Τοὺς βυζαντινογράφους δὲ διεξεθλῶν καὶ παρ' οὐδενὶ καθοριζομένην εὐρίσκων τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τούτου, ἐπιφανεστάτου βεβαίως, ὡς ἐκ τοῦ παρατεθέντος ἐπιγράμματος δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν παρὰ Σοφίας:

Τοῖς σοῖς θεράπουσι
ἢ θεράπεινα προσφέρω Σοφία τὸ δῶρον.

Χριστέ, προσδέξου τὰ σά,
καὶ τῷ βασιλεῖ μου
μισθὸν Ἰουστίνῳ δίδου

νίκας ἐπὶ νίκαις κατὰ νόσων καὶ βαρβάρων —

καθὼς οὐδὲ τὴν θέσιν τῶν ναῶν Μάμαντος καὶ Βασιλίσκου ἐν τοῖς Δαρειοῦ καὶ Ζηναΐδος ἐν τοῖς Βασιλίσκου, βλέπων δὲ τὸν τῶν Ἀναργύρων ὑπὸ Ἰουστίνου κτισθέντα ναὸν παρὰ μὲν Θεοφάνει ἐν τοῖς Δαρειοῦ τιθέμενον, παρὰ δὲ Ζωναρῆ ἐν τοῖς Βασιλίσκου, προήχθη εἰς τὰ ἐπόμενα τολμηρὰ ἰσως συμπεράσματα. Πρῶτον ὅτι τὰ Δαρειοῦ καὶ τὰ Βασιλίσκου εἰσὶν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς χώρος καὶ δεύτερον ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀνακτόρων, ἄπερ ἐν τῇ πόλει ἐκτίθεν ὁ Βασιλίσκος, ὁ ἀδελφὸς οὗτος τῆς Βηρίνης, συζύγου τοῦ Λέοντος καὶ πενθερᾶς τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Μαρκιανοῦ, υἱοῦ τοῦ ἐν Ρώμῃ βασιλεύσαντος Ἀνθεμίου, περὶ ὧν ἀνωτέρω εἰρηται, εἶχεν οὐκ ἐν προαστείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ θερινὸν ἐνδιαίτημα, τὰ Βασιλίσκου καὶ τοῦτο, ἀρχαιότερον δὲ τὰ Δαρειοῦ καλούμενον, ἐν ᾧ ἀνήγειρον ἐφεστίους, ὡς εἰπεῖν, ναοὺς, τὸν τοῦ Βασιλίσκου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀμωνύμου αὐτῷ ἁγίου καὶ τὸν τῆς Ζηναΐδος ἐπ' ὀνόματι τῆς ὀμωνύμου τῆς γυναῖκί αὐτοῦ Ζηνωίδι ἢ Ζηνωδία μάγυρος Ζηναΐδος. Ἐὰν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παραδεχθῶμεν, οὐδόλως ἀπίθανον εἶναι ὅτι τὰ Βασιλίσκου θερινὰ ἐνδιαίτηματα ἦσαν παρὰ τὰ τοῦ Μαρκιανοῦ καὶ τῆς ἀνεψίας αὐτοῦ Λεοντίας, ἥτοι παρὰ τὰ τοῦ Ἀνθεμίου. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ταῦτα πάντα εἰσὶν ἀπλῆ εἰκασία, καὶ τολμηρὰ ἰσως, εἰς ἣν προήχθη ἐκ τε τῶν λόγων, οὐκ ἀνέφερον, καὶ διότι ἐν ἡ εἰρηται μοι χρυσοκέραμο κοιλιάδι μικρὸν πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ χειμάρρου, ἀπέναντι μικρᾶς ἐπ' αὐτοῦ γεφύρας, ὑψίσταται μέχρι τοῦ νῦν ἀγίασμα τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, σεβαστὸν τοῖς τε ὀρθοδόξοις καὶ τοῖς ὀθωμανοῖς, παρ' ὃ διασώζονται ἱκνη ἀρχαίου οἰκοδομήματος. Ἀλλ' ἰσως ἡ χρυσοκέραμος αὕτη ἐκκλησία ἦν ἡ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν ἡ μὲν Σοφία καὶ ὁ Ἰουστίνος ἀνακαινίσαντες διὰ χρυσῶν ἐστέγασαν κεράμων, μικρὸν δ' ἔπειτα οἱ Ἀδαροι ἐπυρολόγησαν, ὅτε, ὡς εἰρηται, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου πέραν εἰς τὰ Προμῶτου διήροσαν

Συμπεραίνων λέγω ὅτι τὰ Προμῶτου, ἄπερ ὑπὸ τῶν βυζαντινογράφων ἐτέθησαν παρὰ τὴν χαλκηδονικὴν ἀκτὴν, ἐνθα σήμερον τὸ Βοστανδζή, εἰσὶ λατινικὴ παρωνυμία τῆς ἐν τῷ Βοσπόρῳ ἀκτῆς Προσέχων, Βρόχων, Βρόχων ἢ Πρώτου Δίσκου, ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Ἀρχαγγέλου πέραν εἰς τὰ Προμῶτου ἐστὶν ὁ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθεὶς ἐν Προσέχοις καὶ ὅτι τέλος ἐν τῇ ἀκτῇ ταύτῃ, τῇ ἀπὸ Κούλελη μέχρι Βενλέρβεν διηκούσῃ, ἦσαν ὅ τε εἰρημένους ναὸς καὶ ὁ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, τὰ Βορραδίου, ἢ ὑπὸ τῆς Θεοδώρας ἰδρυθεῖσα δεσποτικὴ μονὴ τῆς Μετανοίας, τὰ ἀρχαῖα βραδέλεια τοῦ Ἀνθεμίου καὶ εἶτα τοῦ Ζήνωνος, αἱ Σοφιανᾶι καὶ ἡ χρυσοκέραμος ἐκκλησία, ἥτις δῆποτε καὶ ἂν ἦ.

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ
ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ.*

Ἡ γῆ πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν παγῶνων
καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐὰν ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν ὅτι οἱ ἐπὶ τῶν πόλων καὶ τῶν ὀρέων ὑπάρχοντες παγῶνες ἐτίκοντο, τί θὰ ἐγίνετο τότε:

Βεβαίως θὰ εἶχομεν δεύτερον γενικὸν κατακλυσμὸν τῶν χθαμαλωτέρων μερῶν τῆς γῆς.

Ὅθεν ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὀρμώμενοι λαμβάνοντες δὲ ὑπ' ὄψιν οἰονδήποτε γεωγραφικὸν ὑψομετρικὸν χάρτην τῆς γῆς καὶ θέτοντες ἅπαντα τὰ χθαμαλότερα μέρη αὐτῆς ὑπὸ τὴν θάλασσαν, θὰ ἔχωμεν κατὰ μεγίστην προσέγγισιν τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς γῆς πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν παγῶνων καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, βεβαίως δὲ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, καθότι πολλὰ μέρη τῆς γῆς, τινὰ μὲν ἐξηρῶσαν, ἕτερα δὲ καθιζήθησαν, ἕνεκα γεωλογικῶν αἰτιῶν πρὸ καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν.

Λοιπὸν, τὸν οὕτω σχηματισθέντα χάρτην ἔχοντας ὑπ' ὄψιν, παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἡ Λιβυκὴ ἐρημος ἢ Σαχάρα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο θάλασσα καὶ ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῶν νεωτέρων γεωλογικῶν παρατηρήσεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων χωρίων τῶν σπουδαιότερων συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, τῶν ἐξῆς:

Ὁ Ἡρόδοτος περιγράφων τὰ τῆς Αἰγύπτου λέγει:

«Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὧν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθουμι, καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τε τὴν Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχόμενης γῆς κογχυλίᾳ τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι ὄρεσι καὶ ἄλλῃ ἐπανθέουσαν, ὥστε καὶ τὰς πυραμίδας δηλέσθαι καὶ φάμμον μόνον Αἰγύπτου οὖρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμριος ἔχον . . . »

(Ἡρόδ. II. 12).

*) Ἰδὲ ἀριθ. 29, σελ. 567—570.

Παρακατιῶν δὲ, πραγματευόμενος περὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, λέγει:

«Ὅσοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν νομάδων Λιβύων εἰρέαται, ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγειαν ἢ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη, ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδους ὄφρῃ ψάμμου κατῆκει παρατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ Ἡρακλέας στήλας. Ἐν δὲ τῇ ὄφρῃ ταύτῃ μάλιστα διὰ δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ ἄλος ἐστὶ τρύφρα κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, . . . »

Μετὰ δὲ Ἀμμωνίους, διὰ τῆς ὄφρῆς τῆς ψάμμου δι' ἄλλων δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ, κολωνός τε ἄλος ἐστὶ . . . »

Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων δι' ἄλλων δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ ἄλλος ἄλος τε ἀκολωνός καὶ ὕδωρ. . . . Διέκει δ' ὧν ἡ ὄφρῃ μέχρι Ἡρακλέων στήλεων καὶ τὸ ἔξω τούτων ἐστὶ δὲ ἄλος τε μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες . . . » (Ἡρόδ. IV. 181—186).

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω τούτων δύο χωρίων τοῦ Ἡρόδοτου παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ὑπ' αὐτοῦ περιγραφομένη φύσις αὕτη τοῦ ἐδάφους τῆς τε Αἰγύπτου καὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, ὑποδεικνύει τὴν προτέραν αὐτῆς ὑγρὰν κατάστασιν.

Ἐτι δὲ μᾶλλον ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐνισχύεται ἐκ τοῦ ἐξῆς χωρίου τοῦ Ὀμήρου:

« . . . ἧ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πολλ' ἐπαληθεῖς ἠγαγόμεν ἐν νηυσὶ καὶ ὀδοσάτω ἔτει ἦλθον Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεῖς, Αἰθίοπας θ' ἰκόμην καὶ Σιδόνιους καὶ Ἐρεμβούς καὶ Λιβύην, . . . » (Ὀμηρ. Ὀδυσ. Α. 81).

Ἐνθα ὁ Μενέλαος περιγράφει τὸ ἐκ τῆς Τροίας ταξίδιον αὐτοῦ τῷ Τηλεμάχῳ.

Ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Μενέλαος μεταβάς ἐκ τῆς Κύπρου εἰς τὴν Φοινίκην καὶ Αἰγυπτον, κατόπιν δὲ εἰς τοὺς Αἰθίοπας, τοὺς κατοικοῦντας, ὡς γνωστόν, ἅπαν τὸ ἰσημερινὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς, ἐβῆσεν εἰς τοὺς Σιδόνιους, Ἐρεμβούς καὶ Λιβύην. Ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς διακρίνει τοὺς Αἰθίοπας τῶν Λιβύων καὶ τοὺς Φοινίκας τῶν Σιδονίων, ἐπομένως οἱ Σιδόνιοι οὗτοι δὲν ἦσαν οἱ Σιδῶνες τῆς Φοινίκης.

Ἀλλὰ ποῖοι λοιπὸν ἦσαν;

Ἀνερευνῶντες τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν τῶν κατοικούντων νῦν τὴν Αἰθιοπίαν ἢ μᾶλλον τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τμήμα τῆς Ἀφρικῆς εὐρίσκουμεν ὅτι οἱ Σουδαναῖοι (Soudanais), οἱ νῦν μεσόγειοι ἐκ τοῦ μέρους τῆς Σαχάρας, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν παράλιοι ὡς ἐκ τῆς ἀρχικῆς ὑγρᾶς καταστάσεως τῆς νῦν ἐρήμου ταύτης· ὅθεν ὁ Μενέλαος βῆσεν εἰς Αἰθιοπίαν ἐπεσκέψθη τοὺς παραλίους λαοὺς αὐτῆς, τοὺς λωτοφάγους Αἰθίοπας, ἥτοι τοὺς Σιδόνιους τοὺς νῦν Σουδαναίους.

Ἡ ταυτότης τοῦ ὀνόματος δὲν δεικνύει ἡμῖν τοῦτο; Μετὰ τούτους δὲ ὁ Μενέλαος ἐξακολουθῶν τὸν περιπλάνου αὐτοῦ ἐβῆσεν εἰς τοὺς Ἐρεμβούς.

Ὁ λαὸς οὗτος, ὡς ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καταδεικνύεται, παραγομένου ἐκ τῆς λέξεως Ἐρεβός, κατῆκει ἐκεῖ, ἐνθα ὑπατίθετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦτο, ἥτοι κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τοῦ μέρους δὲ τούτου ἦτο

εύκολος ή μετάβασις του Μενελάου εις την Λιβύην, όπόθεν επανέκαμψεν εις την έαυτου πατρίδα.

Όθεν, εκ των άνωτέρων τούτων άποδεικνυται ή περι τής κατ' εκείνην την εποχήν ύγρής καταστάσεως τής Σαχάρας ιδέα των νεωτέρων γεωλόγων.

Έκ των κατωτέρω δε χωρίων, του μὲν Ηροδότου λέγοντος :

« . . . την δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέραν τε γῆν καὶ ὑποψαμμοτέρην . . . » (Ηροδ. II. 12.)

Καί : « . . . ὁ δὲ ἄλλ' αὐτῆσι καὶ λευκὰς καὶ πορφύρας τὸ εἶδος ὁρῶσεται . . . » (Ηροδ. IV. 181)

Του δὲ Αἰσχύλου περιγράφοντος : « . . . Φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρὰς ἰερὸν χεῖμα θαλάσσης χαλκοκέραυνόν τε παρ' Ὀκεανῷ λίμαν παντοτρόφον Αἰθιοπῶν ἴν' ὁ παντόπτασ Ἥλιος ἀεὶ χροῦτ' ἀθάνατον κάματόν θ' ἴππων θερμαῖς ὕδατος μαλακοῦ προχαῖς ἀναπαύει . . . » (Αἰσχ. Ἀποσπάσματ. Προμ. Λούμενος).

έσχημάτιδα την ιδεάν, ότι αὐτὴ ἢ Λιβυκὴ θάλασσα ἢ το Ἐρυθρὰ, μετὰ την ἀποξήρανσιν τῆς οποίας οἱ μεταγενέστεροι ἔθεσαν αὐτήν, ὁ μὲν Ἀγαθαρχίδης εις τὸν Περσικὸν κόλπον, ὁ δὲ Ηρόδοτος εις τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἕτεροι εις τὸν Ἀράδιον κόλπον.

Κατὰ ταύτην την εποχὴν ὑποθέτω ότι ὑπῆρχε καὶ ἢ Ἀτλαντίς, ἣτις κατὰ Πλάτωνα ἔκειτο πρὸ

« . . . τοῦ στόμιου, ὃ καλεῖτε ὡς φατε ἡμεῖς Ἡρακλέους στήλας . . . » (Πλατ. Τίμαιος. 24. E).

Καὶ περι μὲν τῆς Ἀτλαντίδος κατόπιν ἐπιφυλάσσομαι ὡπως πραγματευθῶ ἐκτενέστερον· ἴδῃ δὲ ἢ σφαιρὰ ἀπαιτεῖ ὅπως ἴδωμεν ποῦ ἔκειντο αἱ Ἡρακλείαι αὐταὶ στήλαι, ἢ τὸ στόμιον τῆς συγκοινωνίας τῆς ἐσωτερικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ὠκεανοῦ.

Τὸ στόμιον τοῦτο ὑποδεικνύεται παρ' ἄσασι σχεδὸν τοῖς ἀρχαίοις γεωγράφοις, ὡς τὸ νῦν ἐν Γιβραλτάρ ὑπάρχον· ἀλλ' ἐκ τινων χωρίων τῶν αὐτῶν συγγραφέων καταφαίνεται, διὰ διυλίσεως, ότι κατὰ την εποχὴν ταύτην, περι ἥς ὁμιλῶ, δὲν ἔκειτο εις τὸ μέρος τοῦτο, ἀλλὰ μετὰξὺ Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας εις τοὺς πρόποδας τῶν Μαυρητανικῶν ὄρεων καὶ ἀπέναντι τῶν Καναρίων νήσων.

Ὁ Ηρόδοτος περιγράφων την Λιβύην λέγει :

« . . . ὕπερ δὲ τῆς θηριώδους ὀφρῆ ψάμμου κατῆκει, παρατείνουσα ἀπὸ Θηβῶν τῶν Αἰγυπτίων ἐπ' Ἡρακλέας στήλας . . . » (Ηροδ. IV. 181).

ἐξ οὗ δῆλον γίννεται ότι ἢ Λιβυκὴ ἔρημος ἐξετείνετο ἀπὸ Θηβῶν μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν.

Ἦδη δὲ ἐκ τῶν άνωτέρω, ὑποθέτοντες την ἔρημον

ὡς θάλασσαν, ἔπεται ότι αὐτὴ συνεκοινωνε μετὰ τοῦ ὠκεανοῦ διὰ τοῦ στονεοῦ τῶν Ἡρακλείων σπηλῶν, τῶν κειμένων κατὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς, διότι ἂν τὸ στόμιον τοῦτο δὲν ἔκειτο ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν τῷ Γιβραλτάρ, τότε τὸ χωρίον τοῦ Ηροδότου θὰ ἐξηλέγητο ψευδὲς καὶ ὁ συγγραφεὺς οὗτος, ὁ κατέχων την πρώτην θέσιν μετὰξὺ τῶν ὁμοίων του, θὰ ἐπιπτεν εις ἀσυγχώρητον γεωγραφικὸν ὀρισμὸν, λέγων ότι ἢ Λιβυκὴ Ἐρημος ἐκτείνεται ἀπὸ Θηβῶν μέχρις Ἡρακλείων στηλῶν, εἰ ἠννόει τὸ Γιβραλτάρ, ἐνῶ μετὰξὺ τῶν δύο τούτων μερῶν παρεντίθεται ἢ μεγάλη ἀλυσσός τῶν Μαυρητανικῶν ὄρεων.

Ἐπομένως τὸ στόμιον τοῦτο ἔκειτο ἐπ' αὐτῶν τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς ἐρήμου Σαχάρας ἢ μάλλον τῆς Ἐρυθρῆς Σαχαραιᾶς θαλάσσης.

Ἡ τοποθεσία αὐτὴ καταδεικνυται ὁμοίως καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρου χωρίου τοῦ Ἀπολλοδώρου, λέγοντος :

« Πορευόμενος οὖν ἐπὶ τὰς Γηρούσου βόας διὰ τῆς Εὐρώπης, ἄγρια πολλὰ παρελθὼν, Λιβύην ἐπέβαινε· καὶ παρελθὼν Ταρτηρὸν, ἔστησε σημεῖα τῆς πορείας ἐπὶ τῶν ὄρεων Εὐρώπης καὶ Λιβύης ἀντιστοίχως δύο στήλας . . . » (Ἀπολλοδ. Βιβλιοθ. Β'. ε'. 10).

Τὸ χωρίον τοῦτο βεβαίως ὁ Ἀπολλοδώρος παρέλαβεν ἐκ τῶν παραδόσεων καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων, τοῦτο δὲ συνεδύασε καὶ μετὰ τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων τῆς εποχῆς του, ἀλλὰ κατὰ την παναρχαιοτάτην εποχὴν τὸ Γιβραλτάρ ἢ το ἰσθμὸς (ὅπερ οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ σχήματος καταδεικνυται ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν παρὰ Στράβωνι ἀναφερομένων ἀρχαίων γεωγράφων ὑποστηρίζεται), ἐνόμων την Ἰβηρίαν μετὰ τῆς Λιβύης (ἀποτελούσης κατ' ἐμὴν ιδεάν μέρος τῆς Εὐρώπης), κατὰ τοὺς μεταγενέστερους δὲ χρόνους διὰ τοῦ ὀνόματος Λιβύη ἠννόουν ἅσασαν σχεδὸν την Ἀφρικὴν.

Ἐπομένως τὸ ἄνω χωρίον δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ οὕτως :

« Πορευόμενος οὖν ἐπὶ τὰς Γηρούσου βόας διὰ τῆς Εὐρώπης, ἄγρια πολλὰ παρελθὼν, Λιβύην ἐπέβαινε· καὶ παρελθὼν Ταρτηρὸν ἔστησε σημεῖα τῆς πορείας ἐπὶ τῶν ὄρεων Εὐρώπης καὶ Λιβύης ἀντιστοίχως δύο στήλας . . . »

Καὶ ταῦτα μὲν περι τῆς ὑποθετικῆς καταστάσεως τῆς γῆς πρὸ τῆς εποχῆς τῶν παγῶνων καὶ τοῦ καταλυμοῦ. Νῦν δὲ εἰσελθόμενος εις τὸ κύριον θέμα τῆς παρούσης πραγματείας.

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ, ἀρχιτέκτων.

ΥΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Α'.

Τὰ πάντα περιβάλλει νύκτιος σιγή· πρὸς τῆ ἀκτῆ τὸ σῶμα τὸ ἀπροσπεφές ἐπὶ λεπράδος πέτρας πάλλον θραύεται· τῆς ἀηδόνος ἢ μελίμβογγος φωνὴ εις τῶν δασῶν τὰ βῆθη κελαδεῖ φαιδρὰ καὶ ἢ παλμῶδης

1) Ἀντὶ Λιβύης.

ἠχώ τῆς διαχεῖται ὡς μαγικὴ αἰσθήματος ἐξέτρισις, ἣτις ἐν τῇ ἀμβροσίῳ ὥρῃ θερινῆς νυκτὸς προσπνέει ἐν τῇ φύσει ἐνερμόνιος.

Υψοῦ ἐκεῖ, μέσῳ γλαυκοῦ αἰθέρος, ἢ φοῖβη μειδίῃ ἢ θεοπεδία ἀγνή ὡς ἀδελφῶν ἀγγέλων ἔρωσ εἶν' ἢ ἀκτίς τῆς ἢ παραδεισία.

Νομίζει τις ότι ἢ χεῖρ τοῦ Πλάστου ἢ ἁγία διὰ τῆς ἡλιολαμποῦς γραφίδος Του ἐκείνης μειδίαμα ἐνέγραψεν, ἐν τῇ δημιουργίῃ, εις την χρυσοστίλπνον μορφήν τῆς μελιχρῆς σεληνῆς.

Ὡς λαμπυρίζον παρθενίας στέφος τοῦ Οὐρανοῦ τὸ ἄσπιλον διπλόνει· ἂν μὲ στοργὴν τὴν θίξῃ κἀνὲν νέφος. θωπευτικῶς κ' ἐκείνη τὸ χρυσόνει.

Χαῖρε, σεληνὴ ἀργυρᾶ, ὁ φῆρος τῶν πλανήτων, λῦχνος χρυσοῦς τῶν ποιπτῶν, γλυκὴς λαμπτήρ πε- [νίτων, ἥς λάμπ' εις τὸ στερέωμα ἢ συμπαθῆς μορφή σου ὡς φῶς τυχαίως ἐκπεσὸν ἀπὸ τοῦ Παραδείσου.

Ἐπὶ τῆς κυματοπλήγῃς πρῶλου, ἔνθα τῶν φυκῶν αἱ βαθυπράσινοι ταινίαι δονοῦνται, ἐξαπλοῦνται καὶ ἔπιπτόνται ὑπὸ τῆς θείας τῶν Ζεφύρων πνοῆς, οἰκίσκος γλαφυρὸς λευκοτειχῆς ὑψοῦται· ῥόδῃς ἀναδεδράς ἐπὶ τῆς στεγῆς αὐτοῦ τοὺς μυριοφύλλους κλάδους ἐραπλοῖ καὶ ἐπιδείκνυσιν ἀριπρεπῶς τὰ καλλιπέταλα ἄνθη τῆς. Γλυκεῖα ἡρεμία, σκότος ἡμιφεγγῆς οἶον διαχέει σεληναία νύξ, πληροὶ τὸν ταπεινὸν ροδαστεφῆ οἰκίσκον. Τίς ἄρα ὁ εὐδαίμων τούτου κάτοικος ὁ ἀμερίμνος ὡς αἱ Νηρηίδες εἰσπνέων ἔσχει τὴν αὔραν καὶ τὰ μύρα τῆς χλωρῆς ῥόδῆς, ὁ ὑπὸ τοῦ ἠδέος φλοιδῶου τῆς ἀκτῆς καὶ τῶν πόρρωθεν ἐξικνουμένων μολπῶν τῶν πτηνῶν ἐν νυκτὶ ἠρέμα βαυκαλώμενος;

Μὴ εἶναι ἢ Ἀμφιτρίτη ἢ λευκόπεπλος, ἀφείσα τὸν ἐνάλιον αὐτῆς βρυσστεφῆ καὶ βραχόπευκτον θρόνον, τὸν γλαφυρῶς ἀνυψούμενον παρὰ τὸν τοῦ χιονοπώγωνος Ποσειδῶνος, οὗ τοὺς πόδας τὰ αἰέρρα κύματα, μετὰ ῥόθῳν ἐρχόμενα, θραυόμενα, σθεννόμενα, ἀσπάζονται εὐλαθῶς; Μὴ εἶναι Ὀρειᾶς τις καλλιμορφος ἀναθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι χλοανθοῦς λορίσκου ἐφ' οὗ μακροῦς αἰῶνας ἀγῆρω καὶ ὀλβιοδαίμονος βίου διήνυσσε καὶ λιποῦσα τέλος αὐτὸν ἐκ πόθου πρὸς τὸν ἠχῆεντα φλοιδῶον καὶ τὴν ποντιᾶδα αὔραν; Οὐχὶ ὁ τῆς εἰρηνικῆς ταύτης στέγῃς οἰκήτωρ δὲν εἶναι ἢ εὐπεπλος Ἀμφιτρίτη, δὲν εἶναι ἢ ἀνόμορφος Ὀρειᾶς· εἶναι γραῖα ξικνή πως καὶ ὠχρὰ, ἀλλ' εὐμειδῆς καὶ γλυκεῖα· μονήρης ἐνταῦθα βιοῦσα, τοῦ μονογενοῦς αὐτῆς υἱοῦ ἐπὶ μακρὸν ἤδη χρόνον ἀπόντος, μόνῃν ἔχει πιστὴν καὶ φίλην σύντροφον τὴν πολλῶ αὐτῆς παλαιγενεστέρην δρῦν πρὸς ἣν λαλεῖ κρυφῶ τόνῳ, ἐν τῇ ὀροσερῆ αὐγῇ ἢ τῇ ἀκτινοστεφεῖ δύσει, τοὺς φλογεροῦς αὐτῆς μητρικούς πόθους, τὴν δυσφῶρητον αὐτῆς ἀνυπομονησίαν, ὀσημέρακι ἀλλ' ἀνωφελῶς ἀναμενούσης τὸ τέκνον τὸ ἀπόν . . . Καὶ πλα-

νᾶ τότε δακρῶον τὸ ἡμίσειστον ἀλλ' ὑπὸ σπινθηρῶς τινος τῆς ψυχικῆς πυρᾶς φλεγόμενον βλέμμα τῆς ἐπὶ τῆς ἐγγῆς ἀπλουμένης γλαυκῆς θαλάσσης τῆς ἀενάκου, τῆς ἀπερᾶντου, τῆς ἀχανοῦς εις ἥς τὴν ἐσχάτην ἄκραν, τὴν πρὸς τὸ πέρας τοῦ ὀρίζοντος συμπίπτουσαν, ἐξηφανίσθη βαθμηδόν, οἶονεῖ πετῶσα διὰ τῶν ἰστίων ὡς διὰ λευκῶν νήσσης πεπερύγων, ἢ ναῦς ἐκείνη ἢ φίλη ἀμα καὶ ἀπεχθῆς ἢ τὸν γλυκὺν ἐκείνης υἱὸν τῆς φίλης μητρὸς καὶ τῆς φιλέρας Πατρίδος ἀσπλάχνως ἀπομακρύνασα.

Ὡ πόντε, ὡς ὁ πόθος ἀχανῆς, ὡς ἢ καρδία ἀεικίνητος! πρὸς τί ἄρα πάλλεσαι ἔσαεῖ; μὴ εἶσαι σὺ ἢ τὸν οὐρανὸν κατοπτρίζουσα μεγάλῃ τῆς φύσεως καρδία ἐν ἣ τὸ γλαυκὸν ἐκείνης αἶμα, τὸ ἀμετρον ὕδωρ, κυκλοφορεῖται; καὶ μὴ ὁ ἀένναος ῥόχθος σου ἐστὶν ἢ ἀσίγητος φωνή, ἢ βχθεῖα καὶ σοβαρὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς φύσεως; Ἀλλ' οὐχί, οὐχί θάλασσα! ἂν ἦσο καρδία αἰσθημα ἐγκλείουσα, δὲν θὰ ἔμενες ἀνάλητος, κωφῆ, πρὸς τὰς ἀφώνους ἰκεσίας καὶ τοὺς δακρυόεντας στεναγμοὺς μητρὸς γηραιᾶς παρὰ σου ἐκζητούσης τὸ τρισπόθητον τέκνον τῆς! . . .

Ὡ τέλαινα γραῦς! οὐδὲλως ἀκροᾶται τῶν μητρικῶν παλμῶν σου ὁ εὐρὸς ὠκεανός; ἀλλὰ τὸ βλέμμα ὑψοῦσα πρὸς τὸν ὕπερθεν αὐτοῦ αἰωρούμενον ὠκεανὸν τῶν ἀέρων, οὗ οἱ διαυγεῖς ἀργυρόχρσοι θόλοι κρύπτουσιν ἀφ' ἡμῶν τὸν ὑπερήνεμον καὶ ἀγγελοφροῦρητον Θρόνον τοῦ Δημιουργοῦ, τὴν φωτολαμπῆ κορωνίδα τῆς φύσεως, αἰτήσον ἐκείθεν ἀρωγὴν καὶ ἀντίληψιν καὶ ἢ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἢ συμπαθῶς τὸ οὖς τεινουςα πρὸς μητέρα θρηνοῦσαν, ἐπιχῦσει τὴν οὐρανίαν δρῶσον τῆς χαρᾶς ἐν τῇ φλεγούσῃ ἐκ πόθου καρδίᾳ σου!

Β'.

Σιγῇ ἀνάσσει ἐν τῷ ταπεινῷ τῆς χήρας δώματι· παρὰ τὸν τοῖχον χρυσοστέφανον τῆς Παρθένου εἰκόνημα προχέει θεῖον γαλήνης μειδίαμα καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἀκοίμητος ἀργυροῦς λῦχνος γλυκὺ καὶ ζωήρροτον φῶς· ἐκεῖ ἢ γραῖα, γονυπετής, ὡς κατακλειδα τῆς εὐσεβοῦς αὐτῆς νυκτερινῆς εὐχῆς, μορμύρει τὴν στερεῶστυπον ἐκείνην ἐνθερμον δέησιν : « Ὡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ! δός μοι τὸ τέκνον μου! »

Τότε τὸ βλέμμα τῆς χρυσῆς εἰκόνης προσμειδιῶν αὐτῇ ἰλαρότερον φαίνεται ὡς εὐμενῆς καὶ γλυκεῖα ὑπόσχεσις . . . αὐτὴ δ' ἐγειρομένη φέρει ἤδη ἐν τῇ ψυχῇ τὴν εὐσεβῆ ἐλπίδα, τὴν χρυσοῦν ἀκτίνα τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου βλέμματος.

Καὶ ἐγγίζει πρὸς τὴν αἰθοφόρον θυρίδα τὴν τὰ κύματα ἀτεινίζουσαν ὡπως ρεμβάσῃ ἐπὶ ἐπὶ μικρὸν τὴν αἰφνιδίαν ἐκείθεν ἐπᾶνδοδον τοῦ φιλάτου αὐτῆ, ἣν τῇ προεῖπε τῆς εἰκόνης τὸ βλέμμα.

Ἀλλ' ἰδοῦ, φωνὴ γλυκεῖα καὶ νεαρὰ πάλλεται ἐν τῇ ἠρέμῳ νυκτὶ ἀτμοσφαίρῃ ἣν ἢ ἰλκείρα Φοῖβη περιλούει διὰ παγγρῶσου φωτός :

« Σε ἀγαπῶ, Σελίνη,
κόρη ἀργυρᾶ.
ἂν ἡ μορφή σου κλίνη
πρὸς χρυσᾶ νερά,
εἰκὼν σου τρεμοδύνει
ἐντὸς των ἰλαρά.
Ἡ αὔρα τὸτ' ἀνοίγει
ἀραιὰ πτερά
καὶ τὴν εἰκόνα θίγει
μέσα ἐλαφρά,
εἶτα θροεῖ νὰ φύγη,
κ' ἰδοῦ, περᾶ, περᾶ . . .
Κι' ὁ κύκνος ὁ προσπλέων
τὸ βαθὺ νερόν,
ὄπερ, βραδὺ προορέον,
κρίνον ἀνθηρόν
φιλεῖ, ἄρωμα πνέον
ἐπὶ ὄχθων χλωρῶν,
ἐν ᾧ κινεῖ κ' ὑψόνει
τὸ λευκὸν πτερόν
τὴν αὔραν ἀραιώνει,
κ' αἴφνης λαμπερόν
τὸ φῶς σου τάργυρόνει
ἐπάνω του περῶν.

*Ω Φοῖβη χρυσοχίτον,
ἄνασσα λευκή!
μειδιάμα Χαρίτων
ἐπὶ σὲ οἰκεῖ.
μὴ ρόδων δροσοβλίτων
τὸ μύρον τὸ γλυκύ,
ἢ ἀπὸ πτηνῶν σμήνην
θεῖα μουσική,
σὲ φθάνει, σὲ φαιδρύνει
ὑψηλὰ ἐκεῖ,
καὶ μειδίᾳ, Σελίνη,
ὡς Ἦβη μαγική;

*Ω! λάμπ' ἐσαεῖ, στέμμα
σὺ τῶν οὐρανῶν!
καὶ σὺ, περῶν ἠρέμα,
κῦμα γαλανόν,
εἰς ἐν ἀκτίνος βλέμμα
ὠραῖον καὶ σεμνόν
ὄπερ σοὶ ῥίπτ' ἡ κόρη
πλήρης καλλονῶν,
φωτὸς ἔνδυμα φέρει,
ἔνδυμα στιλπνόν,
κ' ἐκστάτικόν θεῶρει
τὸ κάλλος τῆς τ' ἄγνόν!»

Γ'.

Ἐνῶ ἐγγύς ὁ φλοῖστος θορυβεῖ
ἔτι ἠχώ τοῦ ἄσματος ἀπλοῦται . . .
μένει ἡ γραῦς ἀκίνητος, βωδὴ
κ' ἐπὶ στιγμὴν τὸ ὄμμα τῆς θαμβοῦται!
*Ω! τίς φωνή, τίς ἀλυστος φωνή,
τὸ οὖς αὐτῆς τὸ μαγευμένον πλῆσσει;
πρὸς τί αὐτὴν βαθέως συγκινεῖ;
πρὸς τί λοιπὸν θαμβοῦται, τρέμει, φροῖσσει;
— Θεεῖ! ἡ φωνὴ τοῦ υἱοῦ μου, ἐν μέσῃ νυκτί! ἡ

φωνὴ τοῦ υἱοῦ μου! . . . μὴ εἶναι ὄνειρον; μὴ εἶναι
εἴρων πλάνη; . . .

*Ἄλλ' ἔτι ἡ φαιδρᾶ φωνὴ ὄλοεν ἐγγίζουσα μέλπει
γλυκερῶς;

*Ἀπὸ τὸν σαλφειρώδι σου χρυσονεφῆ αἰθέρα
τὴν φύσιν φρούρει σιγηλὴ ἐν ᾧ γλυκὺ ὑπνώττει
καὶ διὰ τὸν ἐρχόμενον υἱὸν πρὸς τὴν μητέρα,
γλυκεῖα Φοῖβη! τῆς νυκτὸς διάλυε τὰ σκοτῆ!

Μειδιάσσον ὡς συμπαθὲς σὺ τῆς Προνοίας ὄμμα,
κ' εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ ἀσπασμοῦ τὴν ἱερὰν ἐκείνῃν,
ἢ θεσπεσία σου μορφή τὸ ταπεινὸν των δῶμα
ἄς δελαγίσῃ, χύνουσα οὐράνιον γαλήνην!

Καὶ πρὶν ἢ τῶν τελευταίων τόνων ἡ ἀπήχησις
σβεσθῆ ἐν τῷ ἀέρι, ἡ εὐπαγῆς γαλανόλευκος καὶ
πατάσσουσα καὶ σχίζουσα τοὺς χιονώδεις ἀφροὺς,
ἀμυδρῶς ὑπολάμποντα, διὰ τῆς ταχυπόρου πύρας,
ἐγγίζει πρὸς τὴν πύραλον· τότε διαφαίνεται νεανίου
μορφή, ἥτις αἴφνης ἐλαφρῶς ἐκείθεν ἀλλομένη σπεύ-
δει ἀνοικταῖς ἀγκάλαις καὶ μεθ' ἰλαροῦ μειδιήματος
πρὸς τὴν ἀργυρότριχα γραῖαν ἔνεον ἐκ χαρμωσύνου
ἐκπλήξεως, δίκην μαρμαρίνου ἀγάλματος, ἰσταμένην
ἐν τῇ ἡμιφεγγεῖ σκοτίᾳ καὶ μετὰ ταχεῖαν χαρὰς ἐκ-
φώνησιν, ζωνῆν καὶ περιπαθῆ ὡς λαθραῖος ὄργανου
ἤχος, μήτηρ καὶ υἱὸς θερμῶς περιεπτυγμένοι ροφῶσι
τὰ πυρῶδη ἀλλήλων φιλήματα.

*Ω στιγμὴ ὑπερτάτης εὐδαιμονίας γλυκεῖας μέ-
θης, ἀγίας ἐκστάσεως! ὦ στιγμὴ ἣν φθονοῦσι τὰ ἐν
ταῖς γαληνίαις αὐτῶν φωλαεῖς κοιταζόμενα πτηνὰ
καὶ ἐν σιγηλῷ σεβασμῷ ἀτενίζει ἡ φύσις γύρω ἡ πε-
ρικαλλῆς! *Ω στιγμὴ ἣν καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτὸς μειδιῶν
προσβλέπει· ἔσο εὐλογητὴ!

— *Ω φίλον τέκνον, γλυκὺ μου μέλημα, ὁ ἔναρ-
κωθεῖς σὺ τῆς καρδίας μου παλμός! πρὸς τί, ἀφείς
τῆς ἡμέρας τὸ ζεῖδιωρον φέγγος ἐπεφάνης εἰς τὸ φλέ-
γον μου ὄμμα ἐν ὄρῃ νυκτὸς ὡς πόθου ὄναρ προσφι-
λὲς καὶ τερπνόν;

— *Ω μήτηρ, μελίρρους βρύσις ἐξ ἧς τοῦ βίου μου τὸ
νᾶμα ἀπέρρευσε! ἐκεῖ μακρὰν καὶ πέραν τῆς ἀραιᾶς
τοῦ ὀρίζοντος γραμμῆς, ἐκεῖ εἰς τοῦ πελάγους τὰ
ἀπώτατα χᾶρη ἔνθα ἡ ὄρασις σου δὲν φθάνει καὶ τὸ
πνεῦμα ἀπαυδᾷ πετῶν μέσῃ τοῦ ἀτέρμονος ἀχανοῦς,
σφοδρᾶ λαίλαπος πνοῆ ἐπὶ μακρὸν τὴν ναῦν μου ἐκ-
λειδώνει· ὁ βορρᾶς ἐμνηκᾶτο, τὸ κῦμα ὠροῦτο καὶ
φθάνον μέχρις οὐρανοῦ ἐσβέννυε τὰ ἄστρα· τότε τὸ
τᾶλαν τέκνον σου ἀπελπίσαν τοῦ νᾶ σ' ἐπανίδῃ,
ἀπελπίσαν τοῦ νᾶσπασθῆ τὸ φίλιον χῶμα τοῦ ἱεροῦ
πατρίου ἐδάφους, ἐκκλύψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ στυ-
θροπὸν αὐτοῦ μέτωπον καὶ εὐχόμενον τῷ Θεῷ ἀνέ-
μενα τὸν θάνατον τὸν οἰκτρὸν, τὸν ζοφερὸν θάνατον
ὃν ἐμήνυεν αὐτῷ ὡς ἀπειλή ἀγρία τὸ διάβολον πλῆκ-
τρον τὸ παταγωδῶς ἐν τῷ ἀνέμῳ συντριβόμενον.
Καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ πενθίμῃ στάσει μου, μήτηρ, εἶ-
πον! «Μήτηρ τοῦ Θεοῦ! σπλαγγίσθητι ἐμὲ καὶ τὴν
μητέρα μου ἧς ἔγνωσ τὸς πυρῶδεις παλμούς! . . .»

Τότε οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἀνυψωθέντες διείδον θαύμα

μεγα, θεῖον πρωτοφανές . . . ὦ μήτηρ, εἶδον ἀγγε-
λον ἐλαφρῶς ἐν τῷ ἀέρι ἐπαιωρούμενον, οὐ ἡ χρυσώ-
δης ἀίγλη περιχυθεῖσα ἐφώτισε τὴν ζοφερὰν τῆς
θυέλλης σκοτίαν καὶ ἡ εὐρεῖα χιονόλευκος πτέρυξ,
ρίπταζομένη μεθ' ἡσυχου θροῆς, ἐπράυνε τοὺς ροι-
βδούντας ἀνέμους, κατεσίγασε τὸ φρυάκτον σῶμα
ἐσίκασε στοργικῶς τὸ δεινοπαθὲς μου σκάφος καὶ
διέχυσε τὴν ἰλαρὰν αἰθρίαν, τὴν γαλήνην τὴν ζεῖ-
διωρον.

Καὶ αἴφνης ὑψώσας ἐκ δευτέρου τὸ βλέμμα οὐδένα
ἔτι εἶρον· ὁ οὐρανὸς ἐμπεπτος ἀγγελος ὁ κοπάσας τὸν
σᾶλον ἐπετέρυγισε καὶ πάλιν πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἐξακολουθήσας δ' εἶτα τὸν πλοῦν, μήτηρ, ἔφθασα
ἤδη πρὸς σὲ ἐν τῇ σεληνοφεγγεῖ νυκτί. Μήτηρ, ὁ φύ-
λαξ ἐκεῖνος ἀγγελος ἐπέμθη, εἰμὶ βέβαιος, κατὰ
παράκλησιν ἀγίαν τῆς Ἀειπαρθένου· εὐχαριστήσω-
μεν αὐτῇ ἀπὸ βῆθους ψυχῆς!

Ἡ μήτηρ μετὰ τοῦ υἱοῦ ἀνταλλάξαντες ἐν ἔτι φι-
λημα, ὑπερβαίνουσι τὸν οὐδὸν τοῦ λευκοῦ οἰκίσκου
καὶ μετὰ βραχεῖαν στιγμὴν ἐν ἧ ἄσκεπεις γονυκλι-
νουσιν ἀμφοτέρω πρὸ τοῦ ἀργυροστεφάνου τῆς Παρ-
θένου εἰκονίσματος, ἡ μήτηρ γηθοσύνως μνησχο-
μένη τῶν ἱερῶν ἀκτίνων, ἄς, δίκην εὐχαρῶν ὑποσχέ-
σεων, τὸ βλέμα Ἐκείνης τῇ ἐπέτειλε πρότερον, λέ-
γει μετὰ θερμῆς παλλομένης φωνῆς:

Χρυσὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ! κάθε μητέρα μαῦρη
πᾶχει παιδί ὅττι ξενιτεῖα καὶ κλαίει ἐρημιζόμενῃ,
δῶσε, ἀνέλπιστα κι' αὐτὴ τὰγαπητὸ της ναῦρον,
καθὼς ἐμένα νὰ χαρῆ κι' ἐκείνη ἢ καυμένη! . . .

Χρυσὴ μου Μαῖα! πὸ παντοῦ τὴν μαῦρη λύπη διώχωνε!
γένου γαλήνης ἔαστερῆ ἢ δροσερὸ ἀέρι,
φούσκων' ἀγάλα τὰ πανιά, τὸ καρδιάκι σπορῶχνε
ὅπου ἔτι μὲνὰ του παιδί ξενιτεμένο φέρει!

Χρυσὴ λαμπάδα, Παναγιά, ἐμπρός Σου θε ν' ἀνάψω
ὅπου ταῖρι τῆς αὐγῆς ποτὲ νὰ μὴν τὴν σβῆνῃ
καὶ τὸ λιθάνι τ' ἄγιο ὅπου θὰ μοσχοκάψω
ἔτὸ θυμιατῆρι τῆς καρδιάς θὰ ἴν Εὐγνωμοσύνη!

Χρυσὴ λαμπάδα, Παναγιά, ἐμπρός σου θε ν' ἀνάψω
ποῦ κι' ὁ λαμπρὸς Αὐγερινὸς τὸ φῶς της νὰ ζηλευῖ
κ' ἐπάνω ἔς τὴν εἰκόνα Σου τὴν ἅγια θὰ γράψω:
«Ὅποιος ζητεῖ παρηγορᾶ ἐδῶ νὰ τὴν γυροῖ! . . .»

Δ'.

Ἡ νύξ ὑποχωρεῖ, ὁ αἰθῆρ πορφυροῦται εἰς τὴν
φαιδρὰν τῆς Ἡοῦς προσπέλασιν ἡ δὲ ἰλίαιρα Φοῖβη
λευκάζουσα ἤδη ἐπιρρίπτει τὴν ἐσχάτην αὐτῆς ἄχρουν
ἀκτίναν ἐπὶ τῆς γονυκλινοῦς ἔτι δυάδος ἧς οἱ ἐσχατοὶ
φθόγγοι, συνενωθέντες μετὰ τῆς ἀγίας φώδης τῆς πρώ-
της ἐν τῷ ἄλλει ἀφηνωθεισῆς φιλομήλας, ἀνέρχον-
ται ταχεῖς πρὸς τὸν οὐρανόν. Μένουσιν ἔτι ἐκεῖνοι
ἐν τῇ αὐτῇ στάσει ὑπὸ τὸ κράτος ἱερᾶς ἠδονῆς, μὴ
τολμώντες ἰν' ἀτενίσωσιν ἀλλήλους μὴ ἀπολέσωσιν
τὴν ἀγίαν ἐκείνην ἔκστασιν . . . Τέλος, ὑψοῦσι τὸ
βλέμμα! . . . καὶ ἰδοῦ ἡ εἰκὼν τῆς Θεομήτορος μει-
δίωσα καὶ νῦν προσβλέπει αὐτοῦς . . .

Ὁ ἀργυροῦς λύχνος, λιπέλαιος ἤδη, τρίζει μικρὸν
καὶ θαμβοῦται ὑπὸ τὴν πρώτην χρυσὴν τοῦ ἡλίου
μαρμαρυγὴν ἀπλέτως διὰ τῆς ἀνοικτῆς θυρίδος εἰσ-
δύουσαν· ταύτοχρόνως ἐλαφρὸς θροῦς ὡσεὶ ἀέρος
βικιότερον πνεῦμα, ἐκχεῖται ἐπὶ τῆς ῥοδοστεφάνου
τοῦ οἰκίσκου στέγης· εἶναι ἡ πτέρυξ τοῦ ἀοράτου
φύλακος ἀγγέλου ἐκείνου, ὅστις μάρτυς ἤδη παρα-
στάς τῆς τρισολβίας μητρὸς καὶ υἱοῦ περιπτύξεως
ἀπέρχεται ἰν' ἀγγεῖλῃ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν πρὸς
τὸν πέμψαντα αὐτὸν Ἀνακτα τοῦ ὄρατοῦ καὶ ἀορά-
του κόσμου Θεόν καὶ τὴν σεπτὴν Βασιλίδαν τῆς
Ἐδέμ, τῆς Παναγίαν Ἐκείνου Μητέρα

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΑΤΟΥ.

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΠΑΜΟΣ.*

Ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι ἀντὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν
θάλαμον ἐκείνον, μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιστο-
λῆς αὐτῆς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ὤφειλε μᾶλλον νὰ
φύγῃ χωρὶς νὰ ἴδῃ κανένα, καὶ κατ' εὐθείαν, ἀνευ
οὐδεμιᾶς προκαταλήψεως, ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῶν βρά-
χων. Ἐγίνωσκεν ὅτι ὑπὸ τὰ βλέμματα ἐκείνων, οὐς
ἠγάπα ἡ ἀποφασιστικότης αὐτῆς θὰ καθίστατο χα-
λκρά, ὅτι ἡ φωνὴ τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἡ φωνὴ ἐκείνη,
ἣν ἤκουεν ἐγειρομένη τοῦ ὕπνου ἀπὸ τῆς παιδικῆς
ἔτι αὐτῆς ἡλικίας, θὰ ἐτάραττε καὶ θὰ ἐξεμηδένι-
ζεν αὐτήν. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου σκληρὸν θὰ ἦτο νὰ τὴν
ἐγκαταλίπῃ οὕτως ἀποτόμως, ἐὰν δὲ κατὰ τὴν στι-
γμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἀσπασμός, ὃν θὰ ἔδιδεν αὐ-
τῇ θὰ καθίστα αὐτὴν ἥττον ἀποφασιστικὴν, τούλα-
χιστον θὰ διετῆρει ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς τὸ ἄρωμα
τῆς θωπείας αὐτοῦ καὶ τὴν πρῆγορον ἰδέαν ὅτι
ἐπὶ στιγμᾶς τινος διετέλεσεν ἐν ἀγκλή ἀγαπῶσῃ
αὐτήν.

Ἄλλὰ μὴ τοι ἡ μήτηρ αὐτῆς δὲν ἐσκόπει νὰ ἔλθῃ,
ὡς ἐπραττε καθ' ἐκάστην πρωίαν; Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ
ὥρα δὲν προῦχθαι. Ἐὰν μὴ ἐφοβεῖτο νὰ γεννηθῇ
ὑπονοίας μεταλλάσσουσα ἕξεις ἀπὸ μακροῦ ἀποδεκτὰς
γενομένης, θὰ ἔσπευδεν ἐκείνη πρὸς συνάντησιν τῆς
μητρὸς. Ἐκαστον τῶν παρερχομένων λεπτῶν ἐφαίνετο
αὐτῇ ὀλόκληρος αἰὼν. Ἦδη ὅτε μόνον νὰ περιμεῖνῃ
εἶχεν, ἐθεώρει τὸν παρερχόμενον χρόνον ὡς μᾶτην
χανόμενον διὰ τὴν ἀγάπην αὐτῆς.

Ἐπὶ τέλους ἤκουσε τὸ κρότον τῆς κλειδωνιάς τοῦ
θαλάμου τῶν γονέων αὐτῆς καὶ ἐν τῷ διαδρόμῳ τὸν
ἤχον τῶν βημάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Μολονότι δὲν
ἤτο σύνθητες νὰ ὀμιλῇ αὐτῷ πρώτη ἐκείνη καθ' ἣν
στιγμὴν ἀπήρξατο εἰς τὴν ἐργασίαν του, δὲν ἠδυνήθη
ὅμως ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐνδόμυχον ἐπιθυμίαν, ἥτις
ᾤθει αὐτὴν πρὸς αὐτὸν, ἐφ' ᾧ ἤνοιξε τὴν θύραν.
— Τόσον ἐνωρὶς ἐξύπνησες καὶ ἐνεδύθης; εἶπεν ὁ

*) 16ε ἀριθ. 28, σελ. 549—551.

κ. Καπέλ άσπαζόμενος αὐτήν. Καί ὅμως ὁ καιρὸς δὲν εἶναι εὐχάριστος.

Δὲν ἠδυνήθη ἐκείνη ν' ἀπαντήσῃ τίποτε κατὰ ληλον ἄλλ' ἢ νὰ εἶπῃ μόνον τοὺς ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς λόγους ὅσῳ κἄν ἦσαν ἀνόητοι.

— Θὰ ἔλθετε εἰς τὸ πρόγευμα;

— Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐπανέλθω;

— Λοιπὸν θὰ ἐπανέλθετε;

— Βεβαιότατα.

Καί ἀπεμακρύνθη χωρὶς ἡ χεὶρ τῆς Σωσάννης, ἡ ὁποία ἐκράτει τὴν ἰδικήν του νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν κρατήσῃ.

Μόλις ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς καὶ ἠκούσθη βηματισμὸς ἐλαφρότερος ἐπὶ τοῦ διακρόμου. Ἦτο ἡ τελευταία φορὰ καθ' ἣν ἡ μήτηρ εἰσήρχετο εἰς τὸ θάλαμον αὐτῆς, ἔχουσα ἐπὶ τῶν χειλέων πάντοτε τὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις ἐκάστης πρωίας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τινος καιροῦ ἦσαν ἐπὶ τοσοῦτον μεσταὶ ἀγωνίας καὶ ἀνησυχίας.

— Πῶς εἶσαι; ἐκοιμήθησ' καλά; Πλησίασε ὀλίγον νὰ σέ ἴδω καλὰ;

Ὅταν ἡ μήτηρ ἔκλεισε τὴν θύραν, ἡ Σωσάννη, ἐπειδὴ ἔτρεμον αἱ κνήμαι αὐτῆς, δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτὴν, παραφερομένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρυνουσῶν αὐτὴν σκέψεων ἀνέκραξεν.

— Μητέρα!

Ἐνηγκαλίσθη τότε τὴν μητέρα αὐτῆς, ἣτις δὲν ἐξεπλάγη ποσῶς ἐκ τοιαύτης διαχύσεως ἀγάπης, ἡ ὁποία, ἐπὶ τέλους, ἦτο σύμφωνος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

— Διατί εἶσαι ἐνδεδυμένη ἀπὸ τῶρα; ἠρώτησε.

— Διότι ἐξύπνησα πολὺ ἐνωρίς.

Ἦρξατο τότε συνδιαλέξαι ὡς καθ' ἐκάστην πρωίαν. Ἄλλ' ἡ Σωσάννη ἡ ὁποία ἠσθάνετο τὴν καρδίαν αὐτῆς ἀναλυομένην ἐξ ἀγάπης καὶ ὠθουμένην ὑπὸ τρυφερότητος, δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ καθημερινὰ συνήθη ἀντικείμενα συνδιαλέξεως, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠσπάζετο τὴν χεῖρα τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἣν ἐκράτει ἐν ταῖς ἑαυταῖς, ἐξίφνης δὲ ἀνευ λόγου καὶ χωρὶς οὐδὲν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἔκφρασιν ἀνέκραξε.

— Μητέρα, ἐὰν ἤξευρες πόσον σέ ἀγαπῶ!

— Ἀγαπητὴ μου κόρη, ἐὰν ἤξευρες πόσον μὲ καθιστᾷς εὐτυχῆ!

Κατὰ τοιαύτην στιγμήν, ὅτε τοσαύτην ὑφίστατο πικρίαν καὶ λύπην διότι θὰ ἐγκατελίμπανε τὴν μητέρα αὐτῆς, προξενουσα συνάμα αὐτῇ ἀνίατον πληγὴν, ἡ ἔκφρασις αὐτῆ ἦτο τρομερὰ. Καί ὅμως κατῴρθωσεν νὰ φανῇ ἀδιάφορος.

— Ἀλήθεια μητέρα; ὑπῆρξα λοιπὸν πολὺ καλὴ θυγάτηρ;

— Ναί, κόρη μου.

— Πάντοτε;

— Πάντοτε, ναί.

— Δὲν ἐνθυμείσαι νὰ σέ ἐλύπησα ποτέ... σοβαρῶς;

— Ποτέ.

— Εἶσαι βεβαία;

— Βεβαιότατη.

— Σὰς ἐρωτῶ διότι ἐὰν σέ ἐλύπησα ποτέ ἐσκόπευον νὰ σέ ζητήσω συγγνώμην, θὰ μὲ συνεχώρῃς, αἶ, μητέρα; Δὲν εἶνε ἀληθές;

Ἐθεώρει λίαν παρήγορον ν' ἀφήσῃ ἀνάμνησιν ἀγνήν καὶ καλὴν, ὑπερηφανευομένη διότι ἤκουεν ὅτι ἔπραξε τὸ καθήκον αὐτῆς ὡς θυγάτηρ. Ἡ συγγνώμη αὐτῆς ἦν τῶσον ζωηρὰ ὥστε ἐλησμώνεσεν ὅλον τὸ ἐπικίνδυνον τῶν λόγων αὐτῆς τούτων τῶν ὁποίων ἀργότερον θὰ ἀνεμνησθετο ἡ μήτηρ αὐτῆς. Ἐνόμιζεν ὅτι θὰ συνεχώρειτο τὸ ἀμάρτημα αὐτῆς, ἀπολάουσα ὅλης ταύτης τῆς ὑψίστης χαρᾶς τοῦ ν' ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ φέρουσα τὴν εὐλογίαν ἐκείνων, οὓς ἠγάπησεν. Ἐνόμιζεν ὅτι καθίστατο ἀγνωστὴ, ἀίφνης δὲ τότε ἤρξατο διερωτωμένη ἐὰν μὴ ὑπῆρξεν ἄδικος καὶ ἀδίκως σκληρὰ πρὸς τὸν Κόμιλλον.

Πρὸς τί ἔστειλε τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην.

Ἐνόμιζεν ὅτι ἀγέρωχόν τι ἔπραξε καὶ ὑψηλὸν γράφουσα αὐτῷ ὅτι «κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του ἀποβαίνει τις γεναιόφρων». Καί ἤδη ἡ γενναιοφροσύνη αὐτῆ ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ ἐκαυχῆθη καθ' ἀρχὰς χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ αὐτὴν. Ἐγεννήτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς καὶ ἐθεώρει ἑαυτὴν ἀξιόποιον διότι ἐβασάνισε τὸν Κόμιλλον ὅπως ἀνακουρισθῇ ἐκείνη.

Πράγματι ἡ ἀνακούφισις αὐτῆ θὰ ἦτο, καὶ ἦτο πράγματι μηδαμινή. ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἐκείνη προξενεῖ αὐτῇ μᾶλλον δυσθυμίαν. Ἐφοβεῖτο μὴ ἐκεῖνος διατήρει ἐν ἑαυτῷ τὴν θανάσιμον καὶ καυστικὴν ἀνάμνησιν ὅτι ἀπώλεσε τὸ ἐντελές ἐκείνο ὄν, ὅπερ ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ τελείαν τὴν εὐθυμίαν αὐτῶν. Ἀκοιβῶς ὅμως ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνη δὲν εἶχε δεχθῆ ποσῶς τὸ ἐντελές ἐκείνο ὄν, ἡ δὲ ὑπερηφάνεια αὐτῆς ὡς καὶ ἡ ἀκαταδεξία θὰ προξένεσεν βεβαίως αἰωνίως αἰμάσσουσαν πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου ἐκείνου ὅστις εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτὴν. Τίς εἶδε. Πιθανόν ἄλλη γυνὴ ἦττον ζωηρὰ, ταπεινωτέρη, μᾶλλον εὐπειθὴς καὶ ἐρῶσα θὰ ἔφερε πιθανῶς παραγορίαν εἰς τὸν τεθλιμμένον καὶ θὰ ἐξηφάνιζε τὴν ἀνάμνησιν τῆς τεθνηκυίας καὶ τότε θὰ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ὅτι νεῖνις ὑπερήφανος μὴ ἔχουσα ἐμπιστοσύνην καὶ κρυψίνοὺς δὲν εἶναι προωρισμένη νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὸν ἀγαπῶντᾶ ἄνδρα.

Εὕρισκεν ὅμως σκληρὸν καὶ δὲν ἤθελε νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ Κόμιλλος ἦτο δυνατόν νὰ τὴν ἀγαπήσῃ μὲ τῶν ἡμερῶν ὀλιγώτερον, ἢ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ μὴ τὴν θαυμάσῃ, νὰ μὴ τὴν θεωρῆ πλέον ὡς θαῦμα θαυμάτων, αὐτὴν τὴν θεότητα, τὸ ἰδεῶδες. Ἄ! πρὸς τί ἐθελοσίνως νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν ἀνάμνησιν, ἣν θὰ κατελίμπανεν; καὶ πρὸς τί νὰ μὴ καταβῆ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως περὶ τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς καταλείπῃ ὄνομα τοιοῦτον ὥστε νὰ προφέρεται μετὰ σεβασμοῦ εὐμενοῦς. Εἶχε συμφωνήσει μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς ὅτι θὰ ἀνήρχοντο εἰς Φλαμμανβίλλην ὁμοῦ πρὸ τοῦ προγεύματος, ἐκείνη ὅμως διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκδρομὴν

ἔλαβεν ὡς πρόσκομμα τὴν βροχὴν καὶ ἄμα ὡς ἡ μήτηρ αὐτῆς ἀνεχώρησε ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν ὅπως γράψῃ δευτέραν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κόμιλλον. Ὁ ταχυδρόμος μόνον περὶ μεσημβρίαν ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ χρηματοκιβωτίου ἀπαξ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὠρῶν, τὰς εἰς αὐτὸ ριφθείσας ἐπιστολάς. Εἶχε λοιπὸν ἀπαντᾶ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως γράψῃ δευτέραν ἐπιστολὴν, ὅπως ρίψῃ αὐτὴν παρὰ τὴν ἄλλην καὶ οὕτω ὁ Κόμιλλος λάβῃ ἀμφοτέρως ταυτοχρόνως. Ἐὰν δὲ κατῴρθου ν' ἀπαλείψῃ ὅλοσχερῶς τὸ κακόν, ὅπερ προξένεσεν ἐκείνῳ καὶ ἑαυτῇ, θὰ ἐμείου ὅμως αὐτὸ καὶ θὰ τὸ ἐπανῴρθου. Τῇ φορᾷ ταύτῃ δὲν ἐσκέφθη ἐπὶ μακρόν, αἱ λέξεις ἀνήρχοντο ἐκ τῆς καρδίας ἀμέσως εἰς τὰ χεῖλη καὶ ἔπραξεν αὐτὰς τοιαύτας οἷα ἤρχοντο αὐτῇ, μετ' ἀσυναρτήτου ἀφθονίας.

«Κόμιλλε συγγνώμην. Τόσον ὑπέφερα! Δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι μόνον αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν θὰ κρατήσῃς; Ἡ ἄλλη δὲν προέρχεται ἐξ ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκ δυστυχῶς φρενοβλαβοῦς καὶ ἐπομένως τὴν ἀποκηρύττω. Ὅχι, δὲν σέ καταγορῶ, ὅχι, δὲν εἶσαι αἰτία τοῦ θανάτου μου, ἐγὼ μόνη θέλω ν' ἀποθάνω, τοῦτο δὲ διότι ἐξέθρεψα τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν καὶ τὴν νεότητά μου δι' ἐλπίδων τὰς ὁποίας δὲν δύναμαι νὰ θυσιάσω, αἱ ὁποῖαι εἶναι συμφυεῖς ἐμοί, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ ἡσυχία μου. Διὰ τοῦτο ἀνοῦμαι τὴν ὑπάρξιν, τὴν ὁποίαν μοὶ προσφέρεις, οὐχὶ δὲ ἐξ ἀκαταδεξίας ἢ ἐξ ἐλλείψεως ἔρωτος. Σέ ἀγαπῶ, καλέ μου ἄγγελε, ἀλλὰ ἤξεύρεις καὶ σὺ ὅτι νεῖνις ὡς ἐγὼ ἡ πρόπει νὰ θριαμβεύσῃ ἢ νὰ ἐξαφανισθῇ. Ἐγὼ ἐξαφανίζομαι, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ γοργώτερον καὶ τὸ ἦττον θλιβερόν ἢ τὸ κακῶς ζῆν.

«Μὴ ἀμφιβέλλῃς περὶ τῆς ἀγάπης μου, Κόμιλλε μου. Μετὰ τινὰς ὥρας θὰ ἔχω ἀποχαιρετίσῃ πάντας: τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου, σέ. Σοὶ ὀρκίζομαι ὅτι τὴν ἀνάμνησίν σου θὰ διατηρῶ ζῶσαν τόσον ὅσον καὶ τῶν γυνέων μου, τόσον ζωηρὰ ὅσον δύνασαι νὰ ποθήσῃς—ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Πόσον μὲ ἠγάπησας! Ἐνῶ σοὶ γράφω, βλέπω πρὸ ἐμοῦ ὀρθομένην ὡς ἐκ μαγείας τὴν εἰκόνα τῶν εὐτυχῶν ἡμῶν ὠρῶν. Ἔσο ὑπερήφανος Κόμιλλε, διότι μὲ κατέστησες εὐτυχῆ, μὲ ἐμαγνήτισες, μὲ ὑπέταξες καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις σου, ὑπὸ τὸ βλέμμα σου ἠσθάνθη χαρὰν ἀπερίγραπτον, θείαν. Καὶ ἤδη τόσον πλησίον τοῦ θανάτου εὕρισκομένη ὑφίσταμαι εἰσέτι τὰς ἡδύτητας τῆς θαλπερᾶς ἀτμοσφαιρᾶς δι' ἣς περιεβαλλέμε ὁ ἔρωσ σου. Τί σημαίνει τὸ ὀλιγοχρόνιον τῶν ὠρῶν ἐκείνων; Τὸ κύριον εἶναι νὰ γνωρίσῃ τις τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ταύτην, σὺ μοὶ παρέσχες!

«Καὶ ἤδη θὰ ἀνεγνωρίζεις τὴν Σωσάννην σου, ἐὰν σοὶ ἀπηύθυνα παρὰ κλήσιν τινὰ; Καὶ ὅμως ἐκείνη ἐρᾶται νὰ σέ παρακαλέσῃ, νὰ σέ ἐκλιπαρήσῃ ὅπως κρατήσῃς αἰωνίαν πίστιν εἰς τὴν ἐρωμένην σου καὶ εἰς τὸ τέκνον σου. Ἀγάπα καὶ τοὺς μακροβίον θανάτων, ὡσεὶ ἐκάθητο παρὰ σοὶ λατρεύοντές σε. ὦ! Κόμιλλε, σέ παρακαλῶ, σέ ἐκλιπαρῶ μετὰ πόνου· δὲν πρέπει ὅμως οὐδέποτε νὰ ἐξαλειφθῇ ἢ καὶ

ἀπομακρυνθῇ μόνον τῆς μνήμης σου ἢ ἀνάμνησις στιγμῶν τινῶν καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Σωσάννης σου! Θέλω, τουτέστιν ἐπιθυμῶ, ἵνα ἡ καρδία σου πάλιν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ τῶν καλλιτέρων νυκτῶν, ἄς διήλθομεν ὁμοῦ, ὅτε, μετὰ ἐν ἔτος ἢ μετὰ δέκα θὰ ἀναμνησθῆς τῆς ἀγάπης ἡμῶν. Δὲν θ' ἀγαπήσῃς πλέον. Διότι οὐδεμίαν γυνὴ θὰ δυνηθῇ νὰ σοὶ παράσχῃ συγκίνησιν ὁμοίαν τῆς ἐμῆς. Θὰ ζήσῃς ἀνευ θωπειῶν, μεμονωμένος. Τοιαύτη εἶναι ἡ εὐχή μου. Μὴ ἔχῃς πλέον οὔτε φιλοδοξίαν τινὰ, οὔτε εὐχὴν. Μὴ νυμφευθῆς ποτέ, οὔτε νὰ τραπῆς ὅμως ἐπὶ διασκεδάσεις. Φύλαξε σεαυτὸν διὰ τὴν Σωσάννην, τοιοῦτον, οἷος ἦσο ὅταν τὸ πρῶτον ἦλθες πρὸς ἐμέ.

«Ἄλλως τε, ἔχεις ἐδῶ καθήκοντα καὶ σέ ἐπιφορτίζω δι' ἐντολῆς ἱερός. Ν' ἀφοσιωθῆς εἰς τὴν μητέρα μου. Μὴ τοὶ δὲν ἀφῆρες ἀπ' αὐτῆς τὴν θυγατέρα τῆς; Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ τὴν ἐπισκέπτεσαι καὶ νὰ συνδιακλέγεσθε περὶ ἐμοῦ. Νὰ προσπαθῆς νὰ ἐλαφρύνῃς τὴν θλιψίν τῆς καὶ ἂν δὲν τὸ κατορθῆς νὰ συγκλαίῃς μετ' αὐτῆς. Πρὸ πάντων ὅμως ὁμιλεῖ αὐτὴν περὶ ἐμοῦ διὰ μακρῶν, διότι νομίζω ὅτι τίποτε δὲν θὰ τῆς εἶναι καλλίτερον. Προσπάθει νὰ προκαλῆς παρ' αὐτῆς ἐκχύσεις ψυχῆς, νὰ ὁμιλῇ ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς καὶ ν' ἀκροᾷσαι αὐτῆς μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας. Εἶτα νὰ τῇ εἰπῆς ὅ,τι περὶ αὐτῆς σοὶ ἔλεγον, πόσον τὴν ἠγάπων, ὁποῖα αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης εἶχον γεννήσει ἐν ἐμοὶ αἱ περιποιήσεις καὶ αἱ θωπεῖαι αὐτῆς. Τέλος, προσπάθει, ἐφεύρισκε πᾶν ὅ,τι θέλεις διὰ νὰ ἐπουλώσῃς τὰς πληγὰς, ἄς τῇ προξενήσῃ εἰς τρόπον ὥστε ἡ μήτηρ μου νὰ γείνη ὀλίγον καὶ ἰδική σου μήτηρ. Προσπάθησον νὰ τῇ παράσχῃς τὴν ἰδέαν ὅτι ἀπομένει αὐτῇ ἐν τέκνον, καὶ ὅτι μετὰ σοῦ δὲν θὰ μείνῃ ποτέ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ, ἐὰν δὲ ποτε ὁ πατήρ μου ἐκλίπῃ, προστάτευσον καὶ ἐνίσχυσον αὐτὴν ὡς καλὸς υἱός.

«Οἶαι τῆξικάρδιοι συστάσεις καὶ παρακλήσεις, πτωχὴ καρδία μου! Αἰσθάνομαι ἑμαυτὴν λίαν καταβεβλημένην· νομίζω ὅτι εἶμαι μεγάλη ἔνοχος δραπέτευουσα τοιοτοτρόπως ἐκ τοῦ κόσμου, ἀντὶ νὰ ταπεινωθῶ καὶ νὰ ὑπομείνω γενναίως τὴν κατάρρευσιν τῆς ὑπερηφανίας μου. Ἄλλὰ, τί ν' σ' εἶπω; Ἐπάλαισα καὶ κατενικήθην. Θὰ ὑπέφερον πολλὰ.

«Σοὶ στέλλω λοιπὸν ὀριστικὸν ἀποχαιρετισμόν. Οὐδεμίαν ἄλλην ἐξ ἐμοῦ θὰ λάβῃς ἐπιστολὴν ἢ ἀσπασμόν. Τὴν ἐσπέραν ταύτην περὶ τὴν ἔκτην ὥραν θὰ διολισθῶ εἰς τὸ κενόν καὶ θὰ κλείσω τὰ βλέφαρα διὰ παντός. Νομίζω ὅτι θὰ ἔχω θάρρος κατὰ τὴν ψυχολογικὴν στιγμήν. Ἐγὼ ὅμως μίαν καὶ μόνον ἀνησυχίαν καὶ ἀδυναμίαν, μὴ δὲν ἐκριφθῶ ἀμέσως ὑπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐπομένως ὑποστῆ ἄλλοίωσιν ἢ μορφὴ μου. Ἐὰν συμβῇ τοῦτο μὴ μὲ ἀτενίσῃς, ἀλλὰ διατήρησον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὴν ἀνάμνησίν μου, οἷα ἤμην ὅταν μ' ἐθαύμαζες. Ἐὰν ὅμως, τοῦναντίον, δὲν εἶμαι πολὺ δύσμορφος, τότε ἄσπασόν με.

«Υγείαινε δὶκ παντός, Κόμιλλέ μου. Σὲ εὐχαριστῶ διότι μὲ ἠγάπησες τόσον περιπαθῶς. Σοὶ ὀφείλω τὰς ὠραιότερας στιγμὰς τοῦ βίου μου. Μὴ λεισμώνει τοῦτο. Θά σοι προξενήσῃ καλόν.

«Υγείαινε! Τὰς γραμμὰς ταύτας τὰς ἠσπάζεσθην. Πράξον καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ὅπως τοιοῦτοτρόπως εἰσπνεύσης τὴν τελευταίαν πνοὴν τῆς σῆς

Σωδάννης.

(Ἀκολουθεῖ).

(Μετὰφρασις Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ).

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.

Συνεδρία τῆς 10 Μαΐου.

Προεδρεύοντος τοῦ κ. Ἄν. Χρηστίδου, ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῶν δύο προτέρων συνεδρίων καὶ ἀνακοινούται περίληψις τῆς ἀλληλογραφίας. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ματθαῖος Παρανίκας ἀναγινώσκει λεπτομερεστάτην βιογραφίαν τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ Ἡλίου Τανταλίδου.

Μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ ἀνεψιὸς τοῦ αἰδίου κ. Ι. Τανταλίδου ἐκφράζει εὐχαριστίας τῷ τε Συλλόγῳ καὶ τῷ βιογράφῳ καὶ ἀνακοινούται τινὰ ἐπίσης περὶ τοῦ ποιητοῦ.

Τῇ ἐσπέρᾳ τοῦ σαββάτου ἐγένετο ἑκτακτος συνεδρία πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς κρίσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων τῷ Καραπανεῖῳ ἀγῶνι πονημάτων· τὰ κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

Σήμερον κυριακὴν, 16 μεσοῦντος, τῇ 2 μ.μ. ὥρα, ἐπευλογοῦντος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Η', συνοδευομένου ὑπὸ τῶν δεβ. ἀρχιερέων, τελεῖται ἡ ΑΒ' ἐπέτειος πανηγυρις τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐπιστημονικοῦ ἰδρύματος. Κατ' αὐτὴν ὁ μὲν τέως πρόεδρος κ. Α. Χρηστίδης ἀναγνώσεται ἐκθεσὶν τῶν κατὰ τὸ λήξαν συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ, ὁ δὲ νέος πρόεδρος κ. Δημ. Μαλιάνης πραγματεῖαν «περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ Δικαίου».

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ.

Γαλλικὴ Ἀκαδημία.

Συνεδρία τῆς 30 Ἀπριλίου.

Προεδρεύοντος τοῦ προέδρου Φραγκίσκου Κορρέε, μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν προσφορῶν τῶν βιβλίων ἀναγινώσεται ὑπὸ τοῦ κ. Legouvé ἐκθεσις περὶ τῶν διαγωνισμάτων Guizot καὶ Halphen, καὶ ἢ ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμει τὸ βραβεῖον Guizot (3000 φρ.) τῷ κ. Joseph Fabre ἐπὶ τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *le Mois de Jeanne d'Arc*, τὸ δὲ βραβεῖον Halphen (1500

φρ.) τῷ συγγράμματι: *le Duc de Nivernais et la Fn du dix-huitième siècle*, εἰς δύο τόμους, ὑπὸ Λουκιανῶν Perey.

Ἀκολούθως ψηφίζει τὰ συμπράγματα τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Gréard περὶ τῶν διαγωνισμάτων Bordin καὶ Marcelin Guérin. Ἐκ τῶν διὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀπονεμηθέντων βραβείων σημειούμεθα ἐκ τῶν τοῦ Guerin τὸ τῷ κ. Paul Descharmes ἐπὶ τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Euripide et l'esprit de son théâtre*, φρ. 1500, τῷ κ. Gidel ἐπὶ τῇ *Histoire de la littérature française*, φρ. 1000, καὶ τῷ Victor Fournel, *le théâtre au dix-septième siècle, la comédie*, φρ. 1000.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΤΟ ΕΝ ΑΡΧΕΛΗ ΥΓΙΕΙΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.—Ἀνακοίνωσις τοῦ κ. P. Brouardel εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν.—Περὶ τῆς ἀντιμολογηθείσης συμθέσεως.—ΧΡΟΝΙΚΑ.—Μετὰφρασὴν τῶν ἀετιῶν τοῦ μεγάλου Ἀπριλίου.—Ἡ ἀνοσία τοῦ 1893.

Ὁ κ. P. Brouardel, μέλος τοῦ ἰνστιτούτου, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως μετὰ τῶν κ. Barrère καὶ Proust ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν τῇ διεθνῇ ὑγειονομικῇ Συνεδρίῳ τῆς Δρέσδης, οὗτινος αἱ συνεδρία ἐγένοντο ἀπὸ τῆς 27)11 μαρτίου μέχρι τῆς 3)15 Ἀπριλίου ἔ. ἔ., ἀνεκοινώσατο τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8 Μαΐου, τὰ κύρια ἄρθρα τῆς συνομολογηθείσης κατὰ τὴν 3)15 Ἀπριλίου συμβάσεως πρὸς προφύλαξιν τῆς δημοσίας ὑγείας ἐν περιπτώσει χολερικῆς ἐπιδημίας, ἀνεπιδολλῆς ἀνωφελῶν (κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Συνεδρίου) κωλυμάτων εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς καὶ τὴν κίνησιν τῶν ταξιδιωτῶν.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης μαθάνομεν ὅτι ὁ αὐτὸς κ. Brouardel ἀνεκοινώσατο τῇ Ἀκαδημίᾳ πέρυσιν τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν Βενετίᾳ συγκληθέντος διεθνοῦς ὑγειονομικοῦ Συνεδρίου κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1892 ἀποδεκτὰ γενόμενα, ἅτινα σήμερον ἐφημερόσθησαν ὑπὸ πασῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ὅτι δὲ κατὰ τὸ συνέδριον ἐκεῖνο οἱ γάλλοι ἀντιπρόσωποι ἐπέτυχον νὰ γείνωσι παραδεκτὰ διὰ τὸ Σουὲζ τὰ ὑπὸ τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς (Comité d'hygiène) ἀπὸ ὀκταετίας ἐν χρήσει, ἥτοι τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπὸ αἰώνων ἐφαρμοζομένου συστήματος τῶν καθάρσεων, συστήματος ὑπερ κρίνεται καταθλαπτικὸν καὶ ἀβεβαίως τελεσφόρον, δι' ἑτέρου ταχυτέρου καὶ βεβαιότερου, ἀπολυμαινομένου διὰ μηχανημάτων πεπιεσμένου ἀτμοῦ καὶ δι' ἀντισηπτικῶν τῶν ρυπαρῶν πανικῶν, τῶν ἐπίπλων, τῶν μεμολυσμένων ἐνδυμάτων καὶ τῶν πλοίων ἢ μερῶν τοῦ πλοίου τῶν προσβληθέντων ὑπὸ τοῦ μολύσματος, ὅτι δὲ ἡ ἐν Βενετίᾳ ἐπιτυχία ἐνεθάρρυνε τὴν Αὐστρουγγαρίαν νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν νέας ἀναλόγου συνδιασκέψεως. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ τοῦ καθορισμοῦ μέτρων συντελεστικῶν πρὸς παράκωλυσιν τῆς εἰσόδου τῆς χολέρας ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν μέτρων, ἅτινα δεόν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν κατὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ταξιδιωτῶν καὶ τῶν ἐμπορευμάτων πρὸς προφύλαξιν τῶν ἐπι-

λοιπῶν κρατῶν, δεδομένης τῆς ἐν τινὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐπισκλήσεως τῆς νόσου.

Κατὰ τὰς πρώτας συνεδρίας τοῦ νέου τούτου Συνεδρίου, οὗτινος ἡ ἐναρξίς ἐγένετο ἐν Δρέσδῃ τὴν 27)11 μαρτίου, παρόντων τῶν ἀντιπροσώπων 19 κρατῶν, τῆς δὲ γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀντιπροσωπευμένης ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν Βενετίᾳ ἀντιπροσώπων, ἥτοι — πλὴν τοῦ ἀνακοινώσαντος τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου — ὑπὸ τοῦ ἐν Μονάχῳ πληρεξουσίου ὑπουργοῦ κ. Barrère καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Proust, παρετηρήθη ὅτι δύο ἀντίθετοι γῶμαι εὐρίσκοντο ἀπέναντι ἀλλήλων, διότι αἱ μὲν δυνάμεις, αἵτινες ἐπαθον ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀδικαιολογητῶν ἀπαγορευτικῶν πρὸς τὸ ἐμπόριον τῶν ἄλλων κρατῶν μέτρων τῶν ὁπαδῶν τῶν καθάρσεων δυνάμεων κατὰ τὴν χολερικὴν ἐπιδημίαν τοῦ 1892, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσαι τὴν Γερμανίαν, τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ἐζήτησαν νὰ ὁρισθῶσι διὰ συμβάσεως τὰ ὅρια τῶν μέτρων, ἅτινα τὰ διάφορα κράτη ἠδύναντο νὰ ἐφαρμόσωσιν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, καὶ ἅτινα ἐθεωροῦντο μὴ ὑπερβατὰ καὶ ἐπομένως ὑποχρεωτικά, δὲν ἤθελον ὅμως νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς συμβάσεως ὑποχρεωτικά, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅλως προαιρετικά, τὰ ὑγειονομικὰ μέτρα, ἅτινα εἶδει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τῶν συνόρων πρὸς παρακώλυσιν τῆς μεταδόσεως τῆς χολέρας ἀπὸ τινος χώρας εἰς ἕτεραν διὰ τῶν ταξιδιωτῶν ἢ τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν, ἐνῶ, ἀντιθέτως πρὸς τὰς δυνάμεις ταύτας, αἱ ὑποστηρίζουσαι τὰς καθάρσεις δυνάμεις, ἀπασχολημένοι μᾶλλον περὶ τὴν παρακώλυσιν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς χολέρας ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν χώρῃ ἢ περὶ τὴν τοῦ ἐμπορίου προστασίαν, οὐδεμίαν ἐν τῇ προτεινομένῃ συμβάσει καθορῶντες ἀσφάλειαν κατὰ τῆς δυνατῆς τῆς νόσου ἐπισκλήσεως, ἐφαίνοντο ἔχουσαι τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον σύστημα τῶν καθάρσεων.

Ἡ ὑπὸ τῶν γάλλων ἀντιπροσώπων προταθεῖσα τότε γνώμη συνοψίζεται ὡς ἐξίς: ἄδικον εἶνε ν' ἀντιτάσσονται τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα εἰς τὰ ὑγειονομικά· τὰ δύο ταῦτα εἶνε ὀλοσχερῶς ἀλληλέγγυα. Ἐὰν οἱ ὁπαδοὶ τῆς ὑγιεινῆς (hygienistes = ὑγεινολόγοι) καταστήσωσι παραδεκτὰς ἀπαγορεύσεις λίαν περιοριστικὰς, ἐπιφέρουσι τοιαύτην ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς συναλλαγαῖς σύγχυσιν ὥστε δημιουργοῦσι τὴν ἀθλιότητα. Ὅθεν, καὶ ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, ἐπιτρέποντες τὸν σχηματισμὸν ἐστίων ἀθλιότητος, προπαρασκευάζουσι θύματα τῆς ἐπιδημίας. Τὰ ὑπερβολικὰ ταῦτα μέτρα ἄγοισιν εἰς ἀντίθετον τοῦ προβληθέντος σκοπόν. Ἐὰν δὲ τοῦναντίον, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ βλάβη εἰς τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα, ληφθῶσι ἀνεπαρκῆ προφυλακτικά μέτρα, ἀνοίγονται αἱ θύραι καὶ εἰς τὴν χολέραν καὶ εἰς τὴν ἀχώριστον αὐτῆς συνεδόν, τὴν ἀθλιότητα.

Συνεπῶς πρὸς ταῦτα ἐζητήθη ὑπὸ τῶν γάλλων πληρεξουσίων ἵνα τὸ ὅριον τῶν ἀπαγορευτικῶν μέτρων, ἅτινα δικαιούνται νὰ ἐφαρμόσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου, εἶνε ὑποχρεωτικόν. ἀλλ' ἐν ταυτῷ ἐπίσης ὑποχρεωτικά νὰ εἶνε καὶ τὰ διεθνῆ προφυλακτικά μέτρα.

Ἡ γνώμη αὕτη τῶν γάλλων ἀντιπροσώπων προέκρουσεν εἰς τὰς ὁδηγίας, ἃς εἶχον οἱ ἀντιπρόσω-

ποι τῶν διαφόρων δυνάμεων, κατὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τῆς 8)20 μαρτίου, μετὰ συζήτησιν γενομένην μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἀφ' ἑνός, τῶν γάλλων δὲ ἀντιπροσώπων, ἀφ' ἑτέρου, τὸ Συνέδριον παρεδέξατο διὰ ψήφων 14, μειονοψηφούντων τῶν γάλλων ἀντιπροσώπων καὶ ὑποστηρικθῆντων μόνον ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος, Ρωσσίας καὶ Τουρκίας, οἵτινες ἐψηφίσαν ὑπὲρ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀπολυμάνσεως, τὸ προαιρετικὸν τῆς ἀπολυμάνσεως τῶν μεμολυσμένων ἐνδυμάτων τῶν ταξιδιωτῶν.

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην οἱ γάλλοι πληρεξούσιοι κατέστησαν γνωστὸν ὅτι διὰ ταύτης ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ἔληξε, διότι ἠδυνάτου νὰ προτείνωσι τῇ κυβερνήσει αὐτῶν τὴν ὑπογραφὴν συμβάσεως, ἥτις, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, οὐδεμίαν παρεῖχε τῇ δημοσίᾳ ὑγείᾳ ἀσφάλειαν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ἀνεπιστήμου ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, παρουσίασαν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10)22 μαρτίου τὴν ἐπομένην πρότασιν, σχεδὸν ταυτιζομένην πρὸς τὴν πρὸ δύο ἡμερῶν ἀπορριφθεῖσαν:

«Ἡ ἀπολύμανσις εἶσθαι ὑποχρεωτικὴ προκειμένου περὶ ἀκαθάρτων πανικῶν, μεταχειρισμένων ἐνδυμάτων (hardes) καὶ ἀντικειμένων μεμολυσμένων προερχομένων ἐκ περιφερείας κηρυχθείσης μεμολυσμένης», ἥτις καὶ ἐγένετο δεκτὴ παμψηφεί, πλὴν τῆς Ἀγγλίας, ὑποβαλούσης ἐπιφυλάξεις τινάς.

Οὕτω μετὰ μακρὰς συζητήσεις ἐπὶ διαφόρων σημείων, ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὑπεγράφη τὴν 3)15 Ἀπριλίου ἡ σύμβασις, ἥτις συντόμως ἔχει ὧδε:

Ἡ κυβερνήσις τῆς μολυνθείσης χώρας θὰ καταστήσῃ γνωστὴν, ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτῆς, εἰς τὰς λοιπὰς κυβερνήσεις τὴν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς ὑπαρξὴν χολερικῆς ἐστίας, ἐκάστη δὲ τῶν κυβερνήσεων θὰ εἰδοποιηθῆ ἀμέσως περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐπιδημιῶν τούτων, μόνον ἐὰν ὀργάνωσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς χώρᾳ τὴν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὑποχρεωτικὴν δήμευσιν τῶν χολερικῶν ἐπισκλήσεων (cas).

Αἱ οὕτως εἰδοποιούμενα κυβερνήσεις ὀφείλουσι νὰ δημοσιεύσωσιν ἀνευ ἀναβολῆς τὰ μέτρα, ἅτινα θὰ λάβωσιν ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς μεμολυσμένης περιφερείας προελεύσεις, τὰ δὲ μέτρα ταῦτα δὲν θὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐφ' ἀπάσης τῆς χώρας εἰς ἣν εὐρίσκειται ἡ περιφέρεια αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς μεμολυσμένης περιφερείας.

Εἶτα ἀναφέρονται ἐν αὐτῇ λεπτομερέστερον καὶ ὀρίζονται τὰ εἰς ἀπολύμανσιν ὑποβληθέντα ἀντικείμενα, ἀναγράφεται ἡ κατάργησις τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καθάρσεων, ὀρίζεται δὲ ὅτι μόνον οἱ χολεργιδῶντες καὶ οἱ προσδεδλημένοι ὑπὸ χολερικῶν συμπτωμάτων δύνανται νὰ ἀπομονωθῶσι καὶ νὰ κρατηθῶσιν ἐν τοῖς συνόροις.

Εἶτα διαγράφονται ἐν αὐτῇ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀπολύμανσιν τῶν μεμολυσμένων πλοίων, ἥτοι τῶν ἐν οἷς εὐρίσκονται χολεργιδῶντες ἢ καὶ εὐρίσκοντο ἀπὸ 7 ἡμερῶν, διαγράφεται δὲ ὅτι οἱ μὲν ἀσθενεῖς δεόν ν' ἀποβιβάζονται καὶ ν' ἀπομονῶνται, τὰ λοιπὰ πρόσωπα ν' ἀποβιβάζονται, εἰ δυνατόν, καὶ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἐξέτασιν, ἥτις δεόν νὰ μὴ ὑπερβαίη τὰς 5 ἡμέρας, καὶ ἥτις δυνατόν νὰ ἐλαττωθῆ δαίρη πρὸς τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ καὶ τὰς γενι-

κας υγιεινὰς συνθήκας τοῦ πλοίου, τὰ δὲ ὄψαρά πανικὰ καὶ τὸ πλοῖον ἢ τὸ μέρος τοῦ πλοίου ν' ἀπολυμαίνονται. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται ἐν τῇ συμβάσει τινὰ, ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐπὶ τῶν συνόρων ζώνας, εἰς τὰ ἀτμόπλοια δι' ὧν διενεργεῖται ἡ ἀκτοπλοία, σημειοῦται δὲ ὅτι, δευτέρα σύμβασις, στηριζομένη ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ ὀρθοῦσα τὰ μέτρα, ἅτινα θὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀναφορικῶς πρὸς τὰ πλοῖα τὰ προερχόμενα ἐκ τινος μεμολυσμένου σημείου καὶ ἀναπλέοντα τὸν Δούναβιν, εὐρίσκειται προσκεκολλημένη εἰς τὴν πρώτην.

Τὴν σύμβασιν ταύτην υπέγραψαν ἀμέσως οἱ πληρεξούσιοι τῆς Γερμανίας, Αὐστρουγγαρίας, Βελγίου, Γαλλίας, Ἰταλίας, Λουξεμβούργου, Μαυροβουνίου, Κάτω Χωρῶν, Ρωσίας καὶ Ἑλβετίας, δὲν υπέγραψαν δὲ οἱ μὲν ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας, καίπερ προσχωρήσαντες εἰς αὐτήν, ὡς μὴ λαβόντες εἰσέτι τὴν πλήρη συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, καίπερ παραδεξάμενοι ταύτην ἐπ' ἀναφορᾷ (ad referendum), δηλώσαντες ὅτι θὰ συστήσωσι ταῖς κυβερνήσεσιν αὐτῶν τὴν παραδοχὴν τῆς συμβάσεως, ἐτι δὲ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἰσπανίας, δηλώσαντες ὅτι θὰ λάβωσι μὲν τὰ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μέτρα, ἀδυνατοῦσι δὲ τό γε νῦν νὰ ἐφαρμοσῶσι καὶ τὰ ἐν τοῖς λιμέσιν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Σερβίας, δηλώσαντες ὅτι ἐνεκα τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως ἐξαρτῶνται ὑγειονομικῶς ἀπὸ τῆς Τουρκίας, εἶνε δὲ ἔτοιμοι νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν σύμβασιν ἅμα τῇ εἰς ταύτην προσχωρήσει τῆς Τουρκίας, τελευταῖον δὲ δὲν υπέγραψαν τὴν σύμβασιν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Τουρκίας δηλώσαντες ὅτι ἐμμένουσιν εἰς τὰ ἀρχαῖον τῶν καθάρσεων σύστημα.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἢ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Brouardel, σχετικῶς πρὸς τὸ ἐν Δρέσδῃ ὑγειονομικὸν Συνέδριον.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Συνεχίζοντες τὴν πρὸ μηνὸς δημοσιευθέντα μετεωρολογικὸν πῖνακα τῶν ἄκρων θερμοκρασιῶν τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς βορειοδυτικῆς Ἀφρικῆς, δημοσιεύομεν σήμερον πῖνακα τῶν ἄκρων θερμοκρασιῶν τοῦ λήξαντος μηνὸς Ἀπριλίου.

Ἄκροι θερμοκρασίαι.

Ἡμερ.	Ταπεινοτάτη.	Ἐψίστη.
Ἀπρ. 1	—12 ⁰ , ἐν Haparanda, ἐν Ἀρχαγγέλω καὶ ἐν Μόσχᾳ· —7 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	31, ἐν Biskra· 24 ⁰ , ἐν Croisette καὶ ἐν Cap Béarn· 23 ⁰ , ἐν Charle ville.
» 2	—8 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —7 ⁰ , ἐν Charlow· —5 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	32 ⁰ , ἐν Biskra· 25 ⁰ , ἐν Cette· 23 ⁰ , ἐν Limoges.
» 3	—9 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —7 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —5 ⁰ , ἐν Bodo (Νορβηγία).	33 ⁰ , ἐν Biskra· 26 ⁰ , ἐν Biarritz· 25 ⁰ , ἐν ile d'Aix.
» 4	—7 ⁰ , ἐν Haparanda· —6 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —6 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	26 ⁰ , ἐν la Calle· 24 ⁰ , ἐν Cap Béarn, ἐν Limoges καὶ ἐν Biskra.
» 5	—17 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —9 ⁰ , ἐν Uléaborg· —5 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	26 ⁰ , ἐν Carleville· 25 ⁰ , ἐν ile d'Aix, Cap Béarn καὶ ἐν Biskra.
» 6	—11 ⁰ , ἐν Haparanda· —8 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —6 ⁰ , ἐν Πετροπόλει.	25 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 24 ⁰ , ἐν Charleville· 23 ⁰ , ἐν Περπιναίν.
» 7	—9 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —8 ⁰ , ἐν Haparanda· —7 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	27 ⁰ , ἐν Biskra· 26 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 25 ⁰ , ἐν Βρέστη καὶ ἐν Lorient (Βορειοδυτικῇ Γαλλίᾳ).
» 8	—4 ⁰ , ἐν Μόσχᾳ καὶ ἐν Pic du Midi· —3 ⁰ , ἐν Hermanstadt.	30 ⁰ , ἐν Biskra· 29 ⁰ , ἐν ile d'Aix· 25 ⁰ , ἐν Lorient.
» 9	—4 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —3 ⁰ , ἐν Πετροπόλει καὶ ἐν Στοκχόλμῃ.	31 ⁰ , ἐν Biskra· 30 ⁰ , ἐν ile d'Aix· 26 ⁰ , ἐν Cap Béarn.
» 10	—9 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —5 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —3 ⁰ , ἐν Hermanstadt.	29 ⁰ , ἐν Biskra· 25 ⁰ , ἐν Limoges· 24 ⁰ , ἐν Laghouat.
» 11	—6 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —3 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω.	24 ⁰ , ἐν ile d'Aix· 23 ⁰ , ἐν Bordeaux καὶ ἐν Le Mans. ¹
» 12	—11 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —7 ⁰ , ἐν Pic du Midi καὶ ἐν Haparanda.	27 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 25 ⁰ , ἐν Περπιναίν· 24 ⁰ , ἐν ile d'Aix.
» 13	—11 ⁰ , ἐν Haparanda· —8 ⁰ , ἐν Pic du Midi καὶ ἐν Ἀρχαγγέλω.	28 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 25 ⁰ , ἐν Biskra καὶ ἐν Σφάξ· 24 ⁰ , ἐν Ἀλγερίᾳ.
» 14	—15 ⁰ , ἐν Haparanda· —11 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —7 ⁰ , ἐν Πετροπόλει.	28 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 26 ⁰ , ἐν Biskra· 24 ⁰ , ἐν Τύνιδι· 23 ⁰ , ἐν Παλέρμῳ.
» 15	—13 ⁰ , ἐν Haparanda· —9 ⁰ , ἐν Πετροπόλει· —6 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	32 ⁰ , ἐν Biskra· 25 ⁰ , ἐν Bordeaux, ἐν Biarritz καὶ ἐν Cap Béarn.
» 16	—14 ⁰ , ἐν Haparanda· —13 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —5 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	33 ⁰ , ἐν Biskra· 26 ⁰ , ἐν Cap Béarn· 25 ⁰ , ἐν Clermont καὶ ἐν Porto.

1) Πόλις τῆς Β. Α. Γαλλίας ἐν τῷ νομῷ Sarthe.

Ἄκροι θερμοκρασίαι.

Ἡμερ.	Ταπεινοτάτη.	Ἐψίστη.
Ἀπρ. 17	—12 ⁰ , ἐν Haparanda· —5 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —4 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	27 ⁰ , ἐν Cap Béarn καὶ ἐν Περπιναίν· 26 ⁰ , ἐν Μαρτίτῃ· 25 ⁰ , ἐν Bordeaux· 32 ⁰ , ἐν Biskra· 30 ⁰ , ἐν Biarritz· 27 ⁰ , ἐν ile d'Aix.
» 18	—11 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —9 ⁰ , ἐν Haparanda· —1 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	29 ⁰ , ἐν Oran· 28 ⁰ , ἐν la Pène· 27 ⁰ , ἐν Biarritz καὶ ἐν Le Mans.
» 19	—15 ⁰ , ἐν Haparanda· —10 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —2 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	32 ⁰ , ἐν ile d'Aix· 31 ⁰ , ἐν Biarritz· 29 ⁰ , ἐν Ἀλγερίᾳ· 28 ⁰ , ἐν Bordeaux.
» 20	—14 ⁰ , ἐν Haparanda· —9 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —3 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	35 ⁰ , ἐν Oran· 31 ⁰ , ἐν ile d'Aix· 30 ⁰ , ἐν Ἀλγερίᾳ· 23 ⁰ , ἐν Nemours.
» 21	—17 ⁰ , ἐν Haparanda· —11 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —1 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	35 ⁰ , ἐν Biskra· 30 ⁰ , ἐν Limoges καὶ ἐν Τύνιδι· 29 ⁰ , ἐν Clermont.
» 22	—19 ⁰ , ἐν Haparanda· —9 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —2 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	33 ⁰ , ἐν Biskra· 31 ⁰ , ἐν Τύνιδι· 30 ⁰ , ἐν Cap Béarn καὶ ἐν Laghouat.
» 23	—9 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —5 ⁰ , ἐν Πετροπόλει· —4 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	31 ⁰ , ἐν Biskra καὶ ἐν Laghouat· 29 ⁰ , ἐν Biarritz καὶ ἐν Cap Béarn.
» 24	—7 ⁰ , ἐν Πετροπόλει· —5 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —2 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	32 ⁰ , ἐν Biskra καὶ ἐν Laghouat· 29 ⁰ , ἐν Limoges καὶ ἐν Aumale.
» 25	—9 ⁰ , ἐν Haparanda· —5 ⁰ , ἐν Ἀρχαγγέλω· —1 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	36 ⁰ , ἐν la Calle· 35 ⁰ , ἐν Biskra· 33 ⁰ , ἐν Laghouat· 31 ⁰ , ἐν Charleville.
» 26	—6 ⁰ , ἐν Haparanda· —4 ⁰ , ἐν Πετροπόλει· —1 ⁰ , ἐν Pic du Midi.	35 ⁰ , ἐν Biskra· 31 ⁰ , ἐν Laghouat· 30 ⁰ , ἐν la Calle· 29 ⁰ , ἐν Besançon.
» 27	—11 ⁰ , ἐν Haparanda· —3 ⁰ , ἐν Πετροπόλει.	30 ⁰ , ἐν Παλέρμῳ· 27 ⁰ , ἐν Laghouat· 29 ⁰ , ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐν Cap Béarn.
» 28	—8 ⁰ , ἐν Haparanda· —4 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —3 ⁰ , ἐν Στοκχόλμῃ.	35 ⁰ , ἐν Biskra· 28 ⁰ , ἐν Σφάξ· 24 ⁰ , ἐν Cap Béarn.
» 29	—8 ⁰ , ἐν Haparanda· —5 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —4 ⁰ , ἐν Hernosand.	35 ⁰ , ἐν Biskra· 29 ⁰ , ἐν Σφάξ· 28 ⁰ , ἐν Cap Béarn καὶ ἐν Τύνιδι.
» 30	—8 ⁰ , ἐν Pic du Midi· —6 ⁰ , ἐν Haparanda· —4 ⁰ , ἐν Στοκχόλμῃ.	

Ἐν συνόψει, ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ 1893 ἦτο ἐν τῇ δυτικῇ Ἑυρώπῃ πολλῶ ἀνωτέρα τῆς συνήθους (normale), ἐνῶ ἀντιστρόφως ἦτο αὕτη κατωτέρα τῆς μέσης ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐν γένει Ἑυρώπῃ, εἰς χώρας τινὰς τῆς ὁποίας διαρκεῖ εἰσέτι ὁ ἐκτάκτως μακρὸς τῆς ἀνατολικῆς Ἑυρώπης χειμὼν. Καὶ ἡ ταπεινοτάτη μὲν θερμοκρασία τῆς τε Ἑυρώπης καὶ τῆς βορειοδυτικῆς Ἀφρικῆς ἐσημειώθη ἐν Haparanda τὴν 22, ἐξισωθεῖσα πρὸς —19⁰, ἡ ὑψίστη δὲ ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις ἐσημειώθη τὴν 26 ἐν la Calle, ἀνελοῦσα εἰς 36⁰. Αἱ δὲ πέραν τοῦ συνήθους θερμὰ τῆς δυτικῆς Ἑυρώπης χῶραι, ἰδίᾳ δὲ ἡ Γαλλία, ὑφίστανται τὰς συνεπειὰς ἐκτάκτου ξηρασίας.

Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Mascart παρουσιασθεῖσαν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ἔχθησιν τοῦ κ. E Renou, ἔχθησιν ἀναφερομένην μὲν εἰς τὴν μετεωρολογικὴν κατάστασιν τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου 1893, συνταχθεῖσαν δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Renou γενομένων παρατηρήσεων ἐν τῷ μετεωροσκοπεῖῳ τοῦ pare de Saint-Maur, ἐξάγεται ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1757 μόνον ὁ Ἀπρίλιος τοῦ 1865 παρουσίασε μέσην θερμοκρασίαν ἀνωτέραν τῆς τοῦ λήξαντος· διότι αὕτη ἀνῆλθε τότε εἰς 15⁰, 1 ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῶν Παρισίων, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς 14⁰, 6 ἐν τῇ ἐσοχῇ, ἀπέναντι 13⁰, 8, μέσης θερμοκρασίας τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1893. Ἐνεκα δὲ τῶν ψυχρῶν νυκτῶν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1893 καὶ τῶν παγετωδῶν ἡμερῶν τῶν ἀπὸ τῆς 12 μέχρι τῆς 15 (τὸ θερμοῦμετρον σημειοῦται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Renou κατελοῦν τὴν 15 μέχρι —1⁰, 1 x) παρεκωλύθη ἡ ἀνάλογος πρὸς τὴν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1865 ἀνώψωσις τῆς θερμοκρασίας τῶν ποταμῶν. Οὕτως, ἐνῶ τὴν 26 Ἀπριλίου 1865 ἡ θερμοκρασία τοῦ Σηκουάνα ἀνῆλθεν εἰς 20⁰, 5, τὴν αὐτὴν μηνολογίαν τοῦ 1893 ὁ Μάρνης, ὀλίγον τοῦ Σηκουάνα διαφέρων, εἶχε θερμοκρασίαν μὴ ὑπερβῆσαν τοὺς 17⁰, 8.

Ἐτερον δὲ ἀξιοσημείωτον ἐξάγεται ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς μέσης θερμοκρασίας τῶν ταπεινοτάτων πρὸς τὴν μέσην θερμοκρασίαν τῶν ὑψίστων τοῦ λήξαντος Ἀπριλίου· διότι ἡ μεταξὺ τῆς πρώτης (= 507) καὶ τῆς δευτέρας (= 22⁰, 1) διαφορὰ ἀνέρχεται εἰς τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν 46⁰, 4.

Ἐπίσης ὁ Ἀπρίλιος τοῦ 1893 διεκρίθη διὰ τὸ ἐκτάκτως αἰθριον αὐτοῦ, θεωρεῖται δὲ ὡς ὁ μᾶλλον αἰθριος τῶν μέχρι τοῦδε σημειωθέντων, διότι ἡ μέση νεφελότης αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς 13⁰/₁₀², ὑπερβῆσα οὕτω τὸ αἰθριον τῶν ἐτῶν 1844 καὶ 1870, θεωρουμένων τέως ὡς τῶν μᾶλλον αἰθριῶν, καὶ ὧν ἡ μέση νεφελότης ἀνῆλθεν εἰς 28⁰/₁₀, ἐνῶ μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦντο ὡς οἱ μᾶλλον αἰθριαι τῶν μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ οἱ μῆνες Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου, ὑπὸ δὲ τοῦ Maraldi βεβαιοῦται ὅτι ὁ Ὀκτώβριος τοῦ 1752 ἦτο σχεδὸν ἀνεφελος καὶ ἀπολύτως ἄνευ βροχῆς.

Ἡ ὑψίστη θερμοκρασία τοῦ μηνὸς (28⁰ κατὰ τὸν λήξαντα Ἀπρίλιον) λείπεται τῆς τῶν ἐτῶν 1840 καὶ 1841, διότι ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῶν Παρισίων ἐσημειώθησιν ὑψίσται θερμοκρασίαι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῶν ἐτῶν τούτων 29⁰, 6 καὶ 28⁰, 7, αἵτινες ὅμως δέον ν' ἀναγῶσι μετὰ τὴν κατὰ —0,5⁰ θερμομετρικὴν διόρθωσιν εἰς 29⁰, 1 καὶ 28⁰, 2.

Αἱ δὲ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν παρατηρήσεις εἶνε οὐχ ἦττον ἀξιόλογοι· οὕτω τῷ 1865, μετὰ ψυχρότατον Μάρτιον, ἔ-

1) Συνεδρία τῆς 8 Μαΐου 1893.

1) Ὁ ἀριθμὸς οὗτος σημαίνει ὅτι κατὰ μέσον ὄρον ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ νεφῶν τὰ $\times 0,13$ τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ.

παντα τὰ ὀπωροφόρα δένδρα ἤνθησαν τὴν 26]7 Ἀπριλίου, τὰ δὲ λείρια (lilas = πασχαλέαι) τὴν 7]19. Τῷ 1893, αἱ μὲν ἄρμενικαὶ μηλέαι (βερυκοκκίαι) ἤνθησαν ἤδη ἀπὸ τῆς 2]14 Μαρτίου, αἱ κερασεῖαι ἀπὸ τῆς 12]24 Μαρτίου, τὰ λείρια ἀπὸ τῆς 24]5 Ἀπριλίου, ἤτοι 20 ἡμέρας πρὸ τοῦ συνήθους, αἱ δὲ ἀκακίαι ἀπὸ τῆς 15]27, ἤτοι ἓνα μῆνα πρὸ τοῦ συνήθους.

Ὅπως δὲ πληρέστερον κατανοηθῶσι τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἐκτάκτως μακροῦ ἡμῶν χειμῶνος ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν, σημειούμεθα ἐνταῦθα τὰς ἡμερομηνίας τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς προαστείδις ἀνθήσεως τῶν ὀπωροφόρων ἰδίᾳ δένδρων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο¹ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τῶν προηγουμένων ἐτῶν.

	Συνήθως ἐποχὴ ἀνθίσεως.	Ἐνθίσις τοῦ 1893.	Καθυστέρησις.
Ἀμυγδαλεῶν.	Φεβρουάριος.	Τέλη Μαρτίου	Πλέον τοῦ μηνός.
Κερασεῶν, δαμασκηνεῶν, βυθσινεῶν, ἄρμενικῶν μηλεῶν κτλ.	8—15 ² Μαρτίου.	Ἀπὸ τῆς 10 Ἀπριλίου καὶ ἔξῃς.	Ἐνὸς μηνός.
Ροδακινεῶν.	15 Μαρτίου.	Περὶ τὰς 15 Ἀπριλίου.	Ἐνὸς μηνός.
Κυδωνεῶν, μηλεῶν καὶ ἀπιῶν.	10 Ἀπριλίου.	Περὶ τὰς 10 Μαΐου.	Ἐνὸς μηνός.

Εἰς ταῦτα προσθετέον ὅτι ἐνῶ συνήθως ἡ ἀνθίσις τῶν πασχαλέων (lilas) ἄρχεται μετὰ τοῦ Ἀπριλίου καὶ περατοῦται περὶ τὴν 10—15 τοῦ αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἤρξατο μόλις τὴν 20 Ἀπριλίου, ἔτι δὲ ὅτι ἐνῶ συνήθως ἡ ἀνθίσις τῆς ῥόδου ἀρχεται ἀπὸ τῆς 15—20 Ἀπριλίου, μόλις σήμερον (28 Μαΐου) κόπτονται ἐν τοῖς κήποις τῆς πόλεως τὰ πρῶτα ἐν ἀνοικτῷ ἀέρι ῥόδα, τὰ δὲ τῶν Πριγκηποννήσων, συνήθως προηγουμένων κατὰ 10 ἡμέρας ἕνεκα τοῦ θερμότερου ἐκείνων κλίματος, ἤρχισαν ἤδη κοπτόμενα ἀπὸ τῆς παρ' ἡμῶν Κυριακῆς, ἐνῶ τὰ ἐκ τῶν κήπων τοῦ Βοσπόρου μόλις θὰ δύνανται νὰ κοπῶσι μετὰ 10 ἡμέρας.

Ἄλλὰ πληρεστάτην ἰδέαν τῆς μεταξὺ δυτικῆς Εὐρώπης (Γαλλίας) καὶ μεσημβρινοανατολικῆς (Κωνσταντινουπόλεως) ἀντιθέσεως λαμβάνει τις ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ μὲν κ. Renon, ἐν τῇ προμνηθείσῃ ἐκθέσει του, γράφει ἐκ τοῦ παραδείσου (pare) τοῦ Saint — Maur «ἔγω ἐν τῷ κήπῳ μου κεράσια σχεδὸν ὥριμα κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ μηνός (Ἀπριλίου)», παρ' ἡμῶν δὲ αἱ κερασεῖαι μόλις κατὰ τὰ μέσα τοῦ Μαΐου ἀπέθανον τὸ ἄνθος ὅτε ἤρξατο σχηματιζόμενος ὁ καρπός (ἔδεσαν).

Ἐν γένει ἡ ἀνθίσις παρ' ἡμῶν ἐγένετο ἓνα περίπου μῆνα βραδύτερον τοῦ συνήθους, ἢ δὲ ὠρίμανσις τῶν καρπῶν ἐπιβραδυνθῆ-

σεται περίπου κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα, προβλέπεται δὲ ἀφ' ἑαυτῆς καρπῶν καὶ ἰδίᾳ χαμαικεράσων, κατεστράφησαν ὅμως ὑπὸ τῶν τελευταίων βροχῶν βροχῶν ὀλοσχερῶς αἱ συγκομιχαὶ τῶν λαχανικῶν καὶ τῶν νωπῶν ὀσπρίων.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ. — Η VALKYRIE, Λυρικὸν δράμα τριᾶκτον τοῦ Ριχάρδου Wagner κατὰ μεταφράσειν τοῦ V. Wilde. — Τὰ ἔξοδα πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνὸς μελοδράματος. — ΧΡΟΝΙΚΑ.

Τῇ παρασκευῇ, 30/12 Μαΐου, ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Μεγάλου-Μελοδράματος τὸ ἔργον τοῦ Ριχάρδου Βάγνερ, ὅπερ ἐπιγράφεται Ἡ Valkyrie (Die Walküre), ἀποτελεῖ δὲ τὸ δεύτερον δράμα τῆς μεγάλης τετραλογίας τοῦ μελοποιῦ τε καὶ ἐποποιῦ, τοῦ Δακτυλίου τοῦ Nibelung, συνισταμένου δὲ ἐκ τοῦ Χρυσοῦ τοῦ Ρήνου (Das Rheingold), τῆς Valkyrie, τοῦ Siegfried καὶ τοῦ Λυκόφωτος τῶν θεῶν (Goetterdaemmerung). Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου τούτου ἐστὶ τὸ σπουδαιότατον θεατρικὸν γεγονός ἐν Παρισίοις, ἐφ' ᾧ καὶ ἐνομιζάμεν, καίπερ τῶν σπηλῶν τούτων τῷ ἄνευ μέλους δράματι τεταγμένων, ἵνα βραχέα τινὰ περὶ αὐτοῦ εἰπωμεν. Ἀποδίδεται δὲ μεγάλη σημασία εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Valkyrie, διότι ἐκ τῆς ὑποδοχῆς, ἢς αὐτὴ ἔτυχε, φανεροῦται ὅτι ὁ γερμανὸς μελοποιός, ὁ τῇ 1/13 Μαρτίου τοῦ 1861 συριχθεὶς, ἐγκαθιδρύεται ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτευούσῃ, ὅτι οὐκ εἰς μακρὸν χρόνον, ἴδη μετὰ τὸν Lohengrin, οὐ ἢ ἐκτέλεσις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ αὐτῷ θεάτρῳ προεκάλεσε μὲν ἐπεισόδια, ἐπέτυχεν ὅμως, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Valkyrie, ἐκτελεσθῆσεται ἐπίσης καὶ τὸ τότε συριχθὲν ἔργον τοῦ ἐκ Λειψίας ποιητοῦ ὁ Tannhaeuser. Τοῦτο δὲ φαίνεται ἐπιθυμοῦσα καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Βάγνερ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀρνεῖται νὰ παράσῃ τὴν ἄδειαν πρὸς διδασκαλίαν ἑτέρων ἔργων αὐτοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Μελοδράματι πρὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Tannhaeuser.

Ἡ Valkyrie, ὡς καὶ πᾶσα ἡ τετραλογία, εἰς ἣν ἀνήκει αὕτη, ἐλήθη ἐκ τῆς γερμανικῆς Ἰλιάδος τοῦ μέσου αἰῶνος, τῆς μεγάλης ἐποποιίας τῶν Nibelungen, ἐν ἣ θεοὶ ὡς παρ' Ὀμήρῳ παρίστανται ταπτόμενοι κατὰ ἢ ὑπὲρ ἀνθρώπων καὶ ἢς ἠρώες τινες παρεβλήθησαν πρὸς τοιοῦτους τῆς Ἰλιάδος ἢ πρὸς ἄλλα μυθολογικὰ πρόσωπα, ὡς ἡ Valkyrie αὕτη πρὸς τὴν Ἀταλάντην, ἣν ἐνίκησεν Ἰππομένης. Ἐκ τῆς ἐποποιίας δὲ ταύτης ὁ Βάγνερ, ὡς περ ἐκ τοῦ Ὀμήρου οἱ δραματικοὶ τῆς ἀρχαιοτάτης, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ὅτι οἱ μῦθοι μᾶλλον προσήκουσι τῷ δράματι, ἐποίησε τὴν τετραλογίαν τοῦ Δακτυλίου τῶν Nibelungen, ἢς τὸ πρῶτον μέρος, ὁ Χρυσὸς τοῦ Ρήνου, ἐστὶν ὁ πρόλογος. Ἄλλ' ὁ Βάγνερ οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τοῦ δράματος ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τοῦ μέλους τείνει πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἐξῆς ἐγένετο παρατήρησις ὑπὸ γνωστοῦ συγγραφέως: «Ἀπὸ τοῦ

IZ' αἰῶνος πᾶσαι αἱ μεταρρυθμίσεις ἐν τῷ μελοδράματι τεινοῦσιν ὅπως πλησιάζωσι τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Ὁ Gluck καὶ ὁ Βάγνερ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐποψίαν ταύτην ὁπαδοὶ τῶν ἀρχαίων. Ὁ τελευταῖος δὲν συνενοῖ ἐν ἑαυτῷ τὸν ποιητὴν τοῦ δράματος καὶ τὸν μελοποιόν; Ἄνευρίσκωμεν ἐν τούτῳ τὴν ἐξῆς ἀρχὴν πανταχοῦ ἐφαρμοζομένην: ἡ τέχνη τοῦ ἀπομεμακρυσμένου παρελθόντος ἐστὶ τὸ πρόγραμμα τῆς τέχνης τοῦ μέλλοντος.» Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς παίζει διὰ τῶν λέξεων τέχνης τοῦ μέλλοντος, διότι, ὡς γνωστόν, ἡ τέχνη τοῦ Βάγνερ, ἡ μουσικὴ αὐτοῦ καὶ τῶν ὁπαδῶν καὶ θαυμαστῶν αὐτοῦ, καλεῖται τέχνη τοῦ μέλλοντος (art de l'avenir), καθ' ἣν «ἡ μουσικὴ εἶνε γυνὴ» ὀφείλουσα ὑπακοῆν τῷ ἔπει. «Ἡ μουσικὴ εἶνε γυνὴ, λέγει αὐτὸς ὁ Βάγνερ, εἶνε ἔρω, τὸ μόνον δ' ἔργον αὐτῆς εἶνε τὸ ἀγαπᾶν καὶ ἐγκαταλείπεσθαι ἀνεπιθυλάκτως ἐκεῖνον ὃν αὐτὴ ἐξελέξατο.»

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Μεγάλου Μελοδράματος συνέβληθη τῷ διαπρεπεῖ γερμανῷ ὀξυφώνῳ Van Dyck χάριν τῆς Valkyrie, ἀλλ' ἡ κριτικὴ οὐκ εὐμενῶς ἐξεφράσθη περὶ αὐτοῦ. Ἰδοὺ τί ὁ κριτικὸς τοῦ «Χρόνου» τῶν Παρισίων εἶπε: «Περὶ δὲ τοῦ Van Dyck, δὲν γινώσκω πῶς ψάλλει γερμανιστί, γαλλιστί δὲν προφέρει τὰς λέξεις καὶ στερεῖται ἔθους, ὡς πάντοτε. Τὸ Μελοδράμα ἔχει κρείττονας αὐτοῦ ἀοιδούς.»

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ μελοδράματος σημειούμεθα ὅτι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Salammbô ἐδαπανήθησαν χάριν τῶν σκηνογραφῶν, τῶν ἐνδυμάτων καὶ ἄλλων φρ. 275,000. Χάριν τῆς Africaine ἐδαπανήθησαν 300,000 φράγκων, διὰ τὸ πλοῖον μόνον ἐδαπανήθησαν 95,000 φράγκων.

ΧΡΟΝΙΚΑ — Ἡ ἐπιτροπὴ, ἣτις ὠρίσθη πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις Ὁδεῖου (Conservatoire) τῆς μουσικῆς καὶ ἀπαγγελίας, συνέταξε τὸν νέον κανονισμόν. Κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον «τὸ Ἐθνικὸν Ὁδεῖον τῆς μουσικῆς καὶ ἀπαγγελίας ἱδρύεται πρὸς δωρεὰν διδασκαλίαν τῆς φωνητικῆς καὶ ὄργανικῆς μουσικῆς καὶ τῆς δραματικῆς καὶ λυρικῆς ἀπαγγελίας». Διὰ τοῦ δευτέρου ἄρθρου ὁρίζονται τὰ τμήματα τῆς διδασκαλίας ἐξ ὧν τὰ τῆς ἀπαγγελίας ἐνέχουσι τάδε: ἀνάγνωσιν ὑψηλοφώνως, λόγον (diction) καὶ δραματικὴν ἀπαγγελίαν (diction), δραματικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν. Θὰ ἐπιβλέπῃ δὲ ἀνώτερον συμβούλιον, ὃ τὰ μέλη θὰ διορίζονται ὑπουργικῶς διατάγματι καὶ ὅπερ θὰ προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ὠραίων τεχνῶν ἢ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ὠραίων τεχνῶν. Τὸ συμβούλιον τοῦτο διαιρεθῆσεται εἰς δύο τμήματα, τὸ τῶν μουσικῶν σπουδῶν καὶ τὸ τῶν δραματικῶν. Τὸ τελευταῖον δὲ τμήμα ἀποτελεσθήσεται ὑπὸ ἑξ ὑπογράφων, κριτικῶν ἢ δραματικῶν καλλιτεχνῶν (artistes) ἐκλεγομένων ἐξω τοῦ Ὁδεῖου καὶ δύο καθηγητῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν συναελθῶν αὐτῶν.

Ἡ νέα θερινὴ περίοδος τοῦ θεάτρου τοῦ Λονδίνου ἤρξατο ἤδη. Κατήρξατο δ' αὐτῆς τὸ ἰταλικὸν μελοδράμα τοῦ Covent-Garden. Ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Λυγούστου Harris, τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ, προσληθεῖσαι καλλιτέχναις καταλέγονται οἱ ἀδελφοὶ Reszke, ὃν ὁ εἰς ἔξοχος ὑψίφωνος, ὁ Victor Maurel, καὶ αἱ κυραὶ Melba καὶ Eames. Ἐπίσης ἐποιήσατο ἐναρξίν τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τὸ Λυρικὸν Θέατρον, ἐν ᾧ διδάσκει ἡ διαπρεπὴς ἰταλὶς καλλιτέχνης κ. Duse, ἣτις, ὡς γνωστόν, ὑπο-

δέεται πρόσωπα τῆς Σάρρας Bernhardt, ὅν τὴν Fedora, Tosca, Dame aux Camélias κτλ. Κατὰ δὲ τὸν ἰούνιον ἡ Γαλλικῆ-Κωμῳδία ἐν σώματι μεταβαίνει εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσάν, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1879. Ἐν Λονδίῳ διατρίβουσι δέκα καὶ τρεῖς γιλιάδες Γάλλων, οὐ μόνον δ' οἱ, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγλοι θὰ πληρῶσι τὸ θέατρον τοῦ Drury-Lane καθ' ἑκάστην.

Ἡ Λυσιστράτη, ἡ κωμῳδία τοῦ Maurice Donnay, περὶ τῆς ἐποησάμεθα λόγον ἐν προτέρᾳ Ἐπιθεωρήσει, ἐδιδάχθη κατ' αὐτὰς ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν Galeries μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας.

Ἡ Reine Juana τοῦ Κρητῆς Ἀλεξάνδρου Παρώδη ἐξακολουθεῖ διδασκόμενη ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ, ἐν ἣ ἐπίσης διδάσκειται ἀπὸ πολλοῦ ἡ παλαιὰ κωμῳδία, ἡ διδαχθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1861, Les Éffrontés τοῦ Αἰμ. Augier.

Τὸ Σικάγον εἶνε ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἐν βλέμματι καὶ εἰς τὰ θεατρικὰ αὐτοῦ. Θὰ εὐρωμεν κατὰ νόστιμον. Ἰδοὺ ἐν. Ἐν τῷ θεάτρῳ Mac Vicker ὁ χορὸς τῶν ὀρχηστρίδων προσέθη εἰς ἀπεργίαν, ἀπαιτῶν αὐξῆσιν 2 δολλαρίων καθ' ἑβδομάδα δι' ἑκάστον ζεύγος ποδῶν. Αἱ δυστυχεῖς νεάνιδες, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν χορὸν τοῦτον, λαμβάνουσιν ἐξ δολλάρια καθ' ἑβδομάδα, ἤτοι 30 φρ., ὑποχρεοῦνται δὲ νὰ χορεύωσι καὶ ἑκάστην ἐσπέραν μὴ λογιζομένων τῶν προηγουμένων. Τούτων ἕνεκα αἱ ἑκατὸν δώδεκα ὀρχηστρίδες, καθ' ἣν στιγμὴν προέκυτο νὰ ἀναπετασθῇ ἡ αὐλαία, περιεκύκλωσαν τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάσου καὶ ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν περὶ ἀπεργίας. Πᾶσα παράκλησις, ἀπειλὴ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπέβησαν μάταια. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸ δημόσιον ἐξεδήλου τὴν ἀνυπομονήσιν αὐτοῦ διὰ τοῦ θορύβου, διότι ἡ ἐν τῇ σκηνῇ σκηνῇ ὑπὲρ τὴν ὥραν διήρκεσεν, ἐπὶ τέλους δὲ ὁ διευθυντὴς ἐνέδωκεν.

Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο γνωστὸν καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων θεάτρων ὀρχηστρίδας, αἵτινες πᾶσαι προέκυτο νὰ προβῶσιν ἐπίσης εἰς ἀπεργίαν. Αὐτὰ εἰς τὸ Σικάγον!

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ νέον ὑπὸ τὸν κ. Σωτηρόπουλον ὑπουργεῖον, ὑπὸ τῶν ἀρίστων προθέσεων ἐμφερούμενον, πᾶσαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ συγκεντροῖ εἰς τὸ προπαρασκευάσαι τὴν ὁδὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου, ἐφ' ᾧ ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ βασιλέως, διὰ τῆς ἐξενεώσεως τοῦ μέσου, δι' οὗ ἄνευ δεινώσεως τῆς ἐνεστώσης οικονομικῆς κρίσεως θὰ κατάρθου ἐν καιρῷ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς προσεχεῖς πρὸς τοὺς ξένους πιστωτὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κράτους, αἱ δὲ δηλώσεις αὐτοῦ περὶ ἀποφάσεως τοῦ μὴ ἀναστατῶσαι κατὰ τὰ συνήθως ἐν ταῖς κυβερνητικαῖς μεταβολαῖς γινόμενα πᾶσαν τὴν ὑπαλλήλιαν, ἀλλ' ἐπιδιῶξαι ἀποκλειστικῶς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ, ἵτοι τὴν οικονομικὴν τῆς χώρας ἀνόρθωσιν, ἐπικυροῦσι τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας, ἃς συνελάβομεν περὶ τῶν διαδόχων τοῦ κ. Τρικούπη. —

1) Τὰς πληροφορίες ταύτας ἐλάβομεν παρὰ τοῦ καλοῦ ἡμῶν φίλου καὶ ἀξιολόγου παρ' ἡμῶν ἀνθοκόμου, κτλ., κ. Ε. Σαπουντζάκη, εἰς ὃν ἐκφράζομεν διὰ τοῦτο τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.
2) Αἱ μηνολογίαι εἶνε κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Ἄτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπώμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς πρὸς τὴν κυβερνητικὴν πολιτείας τῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἀνδρὸς μερίδος, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ θεωρῶμεν τὰ ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ ὄργανῳ τοῦ κόμματος τούτου ἀναγραφόμενα ὡς ἐρμηνεύοντα πιστῶς τὴν πολιτικὴν τοῦ τέως πρωθυπουργοῦ. — Ἡμεῖς ἠλπίζαμεν ὅτι ἡ μερίς αὕτη, τηροῦσα ἐν τῷ μέρει τὰς ἀρχάς, ἄς διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς ἐπανειλημμένως ἐκήρυξε περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀπὸ τῆς ἀντιπολιτευτικῆς πολεμικῆς ἀποκλεισμοῦ τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος, δὲν θὰ ἐκήρυττεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸν πόλεμον ἐναντίον κυβερνήσεως, ἥτις, συμμορφουμένη πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ἀνακτος, ἔσχε τὸ θάρρος νὰ δοκιμάσῃ τὰς δυνάμεις αὐτῆς πρὸς συνεχισμὸν τοῦ ἔργου, ὅπερ ὁ κ. Τρικούπης, ἀποκαρτερήσας διὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν λόγον ἐν τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ, κατέλιπεν ἀτελής. Τὰ πράγματα ὅμως προμηνύονται διάφορα, τοῦτο δὲ δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ λυσιπῶσιν πάντα κατανοοῦντα ὅτι νῦν μάλιστα καιρὸς τῆς κατασιγῆσεως τῶν αἰσθημάτων τῆς φιλαυτίας καὶ φιλαρχίας, αἵτινες κατὰ μέγα μέρος ἀπέβησαν οἱ παράγοντες τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως, καταστάσεως οὕτω δεινῆς, ὥστε οἱ ἀπαίδιστοι χρεωκοπίας κήρυκες νὰ δύνανται ἀπροκαλύπτως νὰ περιάγῃ διὰ τῶν ἀγυιῶν τὴν ἀποτρόπαιον αὐτῶν σημαίαν. — Ἐδει, πρὶν ἢ τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ παρθενῶνος τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος ἀναπετασθῆναι τὸ μυστῆρον τοῦτο ῥάκος, νὰ ἐξαντληθῶσι πάντα τὰ ἄλλα μέσα, ὥστε, εἴ ποτε ἀναπόδραστος ἀνάγκη ἐπέβαλλε τὴν ἀτίμως ταύτην ὡς μόνην δυνατὴν ἀποτροπὴν τῆς τελείας καταστροφῆς, νὰ ὑπολειφθῆναι τοῦλάχιστον ἡ θλιβερά παρηγορία καὶ ἀπολογία ὅτι ἐπράχθη πᾶν τὸ δυνατόν. Ἄτυχῶς τὴν ἀνάγκην ταύτην δὲν φαίνεται κατανοοῦσα ἐπαρκῶς ἢ τὴν μεγίστην κοινοβουλευτικὴν δύναμιν συγκεντροῦσα μερίς· παρὰ προσδοκίαν δέ, συμμαχοῦσα ἐν τούτῳ τῇ ὑπὸ τὸν κ. Δηλιγιάννην, ἐνεργεῖ ὡς θὰ ἐνήργει, εἰ κύριον σκοπὸν προὔτιθετο τὴν ταχίστην ἐξώθησιν τῆς χώρας εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν θασιωτῶν τῆς χρεωκοπίας. — Τὸ πρῶτον, ὡς εἶπομεν, εἶνε λυσιπῶστατον, ἀλλ' ὑπάρχει ἐτι καιρὸς· ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι τὸ μέλλον θ' ἀποδείξῃ τὴν πολεμικὴν ταύτην τοῦ Ἄστειος ὡς ζωηροτέραν τοῦ ἀληθοῦς ἐρμηνείαν τῆς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ πολιτικῆς τῆς ὑγιεινῆς πάντοτε τῶν πολιτικῶν μερίδων τοῦ κράτους.

Ἡ τοῦ νεαροῦ βασιλέως τῆς Σερβίας ἐκδρομὴ εἰς Κλάδοβον πρὸς συνάντησιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ νέαν παρέσχεν εὐκαιρίαν τῷ σερβικῷ λαῷ, ὅπως ἐκδηλώσῃ τὴν πρὸς τὴν δυναστείαν τῶν Ὁβρένοβιτς ἀφοσίωσιν αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ ὅπως ἀποδείξῃ τὴν πληροστάτην ἐπιδοκιμασίαν, δι' ἧς περιβάλλει τὴν πρόσφατον τοῦ μείρακος ἀνακτος αὐτοῦ πρωτοβουλίαν, τὴν καταλύσαν τὸ τέως ἐν τῇ χώρᾳ κρατοῦν ἀθαίρετον καὶ ἀπὸ πραξικοπήματος εἰς πραξικόπημα χωροῦν σύστημα. Ἡ κατὰ τὴν διὰ τῆς χώρας πορείαν γενομένη τῷ βασιλεῖ ὑποδοχὴ, φέρουσα πανταχοῦ τὸν τύπον τῆς λαϊκῆς πρωτοβουλίας, αἱ αὐτοσχέδιως ὀργανωθεῖσαι ἑορταὶ καὶ αἱ παντοσεδεῖς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις ἀποτελοῦσι τὴν κρατίστην κύρωσιν τῶν εὐθαρσῶς τῷ ἡγεμονίῳ πεπραγμένων καὶ τὸ κάλλει-

στον δῶρον, ὅπερ οὗτος ἠδύνατο νὰ κομίσῃ τῇ ἀναξιοπαθούσῃ μητρὶ αὐτοῦ. — Ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ συνέντευξις τῆς βασιλομήτορος μετὰ τοῦ υἱοῦ φαίνεται κατὰ τὰς ἐκ Βελιγραδίου πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας νεωτέρας εἰδήσεις ἐνέχουσα εἰδικὴν τινὰ πολιτικὴν σπουδαιότητα. Κατὰ τὰς πληροφορίας ταύτας ἡ βασιλομήτωρ πρὸς τὸν μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς ἐνδυναμότητος αὐτοῦ αὐτοδικαίως κατέσαντα αὐτὴν εἰς τὴν χώραν υἱὸν ἀπάντησεν ὅτι, ζωντὰς διατηροῦσα ἐν τῇ μνήμῃ τὰς προσβολάς, αἵτινες προσεγένοντο αὐτῇ ἐν Σερβίᾳ ὑπὸ ἀνδρῶν, ὧν ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ἔχῃ χρεῖαν καὶ οὗς αὐτὴ δὲν θὰ ἠδύνατο ἀπαθῶς νὰ προσβλέπῃ, θεωρεῖ ἀδύνατον τὴν ἐν Βελιγραδίῳ διατριβὴν αὐτῆς, κρίνει δὲ ἀναγκαίαν συνέντευξιν αὐτῆς μετ' αὐτοῦ πρὸς διακανόνισιν τοῦ ζητήματος τούτου. — Ἐν γένει δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐξωσιν τῆς βασιλομήτορος ἐκ τῆς χώρας θὰ ἐπασχολήσωσι, φαίνεται, τὴν προσεχῆ Βουλὴν, ἀφ' ἧς πρὸς τοῖς ἐνδεχομένοις ἀποτελέσμασι τῆς ἐπὶ τῷ προεπιμένῳ σκοπῷ γενομένης ἐν Κλάδοβῳ συνεντεύξεως ἀπὸ τοῦδε ἐμφανίζονται ἄνδρες, οἷος ὁ ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ὑπὸ σύνταξιν δὲ νῦν ταγματάρχης Μίλετιτς, κηρύττοντες ὅτι προσέρονται εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα, μόνον ὅπως, ἐκλεγόμενοι βουλευταί, ζητήσωσι τὴν εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον παραπομπὴν τοῦ τέως ἀντιβασιλέως στρατηγοῦ Βελιγραδοβίτς καὶ τοῦ πρώην ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν Βογιόσεβιτς ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐξώσεως ταύτης χρεῖαν στρατιωτικῶν μέτρων. — Ἐλπίζεται ὅμως ὅτι οἱ ἄκροι οὗτοι ζηλωταί, οἱ μὴ θέλοντες νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι τὰ μέτρα ἐκεῖνα ἐπέβαλλεν αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς ἐσωτερικῆς ἡδυσχίας τῆς χώρας, οὐ μικρὸν διακυβευθεῖσιν, δὲν θὰ ἰσχύσωσι, εἰς ὃ βεβαίως θὰ συντελέσῃ καὶ ἡ σύνθεσις καὶ ἐπιείκεια τῆς βασιλείας, νὰ ἐκτρέψωσι τὴν πλειονοψηφίαν τῆς ὁδοῦ τῆς μετριοπαθείας καὶ μακροθυμίας ὡς πρὸς τὰ παρελθόντα, δι' ἧς μόνως ἡ Σερβία θ' ἀδικεῖτο εἰς τὴν ἐποὺλῶσιν τῶν ἰδίων πληγῶν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς παραιτέρω ἀναπτύξεως αὐτῆς. — Ἐν μέρει εἰς τοῦτο θὰ συντελέσῃ πάντως ἡ καὶ ὑπὸ τῆς οὐγγρ. Βουλῆς τῶν Εὐγενῶν ἐπιψηφίσις τῆς οὐγγροσερβικῆς συμβάσεως, κανονιζούσης ἐπὶ τέλους τὰς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἀνωμαλοτάτας γενομένας ἐμπορικὰς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν, μάλιστα δὲ τὴν εἰς Οὐγγαρίαν ἐξαγωγὴν τῶν σερβικῶν χοίρων, οἵτινες πρὸ τινος χρόνου ἀπέβησαν τὸ ἀντικείμενον σφοδροτάτου ἐμπορικοῦ, δημοσιογραφικοῦ, καὶ πολιτικοῦ δὲ οὐγγροσερβικοῦ πολέμου.

Ἡ ρουμανικὴ κυβερνησις ἐξακολουθεῖ τὴν ὁδὸν τῶν κοινοβουλευτικῶν νικῶν αὐτῆς· ἐπιτυχούσα δὲ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην τὴν διὰ μεγάλης πλειοψηφίας ἐπιψηφίσιν τοῦ περὶ ἐκπαιδεύσεως σπουδαίου νομοσχεδίου αὐτῆς, παρέτεινεν ἐτι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἧς ἐληξεν ἡ ἐντολή, ὅπως συντελέσῃ τὴν ἐπιψηφίσιν καὶ τῶν ἄλλων ὑπολειπομένων αὐτῇ μέτρων. — Ἡ Ρουμανία κατὰ τὸ λήξαν ἐφθήμερον ἠτύχησε ν' ἀπολέσῃ, ἐν Παρισίοις θανόντα, ἓνα τῶν ἀρχαίων καὶ διαπρεπῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν, τὸν στρατηγὸν φλωρέσκον, ἠγνῆντα τοῦ βογιαρικοῦ καὶ τῆ Ρωσίου συμπαθῶς διακειμένου κόμματος.

Ἡ ἐν Τυρνόβῳ βουλγαρικὴ Ἐθνοσυνέλευσις, εἰς τεσσαρακονταμελῆ ἐπιτροπὴν παραπέμφασα τὰς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐπενεχθείσας τροποποιήσεις, ὑποβλήθεισας καὶ ἐν πλήρει συνεδρίῳ αὐτῆς, ἀπεδέξατο τὸ σύνολον αὐτῶν κατ' ἀρχὴν. Οὐδεὶς βεβαίως ἀνέμενεν ἐτυμνηγορίαν διάφορον.

Ὡς πρὸς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ταύτης τὴν τῆς ληξάσης ἐβδομάδος πολιτικὴν ἱστορίαν ἐνεκαίνισεν ὑπουργικὴ ἐν Ρώμῃ κρίσις. Ἀπροσδοκίτως ἡ ἰταλικὴ Βουλὴ, καίπερ πρότερον ἐν τῇ κατ' ἀρθρον συζητήσει ἐπιψηφίσασα τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, κατεψήφισεν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ συνόλου ψηφοφορίᾳ, ὁ δὲ κ. Γιολιττῆς δὲν ἐδράδυνε νὰ ὑποβάλῃ τῷ βασιλεῖ τὴν παραιτήσιν τοῦ ὅλου ὑπουργείου. Ἐν τούτοις ἡ Βουλὴ διὰ τῆς ψήφου ἐκείνης ἐσκόπεε ν' ἀποδοκιμάσῃ μόνον τὸν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργόν, ὡς ἐδείχθη ἐκ μεταγενεστέρως ψηφοφορίας — διότι, τοῦ βασιλέως ἐπιψηφισμένου τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀποδοκίμης τῆς παραιτήσεως, ὁ πρωθυπουργὸς ἐξηκολούθησε παριστάμενος πρὸς τῆς Βουλῆς καὶ διεξάγων τὴν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν συζητήσιν — καθ' ἣν πρότασις αὐτοῦ τοῦ κ. Γιολιττῆ ἐψηφίσθη διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας· τούτου δ' ἐνεκα μετὰ τὴν ἀρνησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προταθέντος τῷ βασιλεῖ ὡς ὑπὸ τῆς φθορᾶς τῶν πραγμάτων ἐνδεικνυμένου διαδόχου αὐτοῦ κ. Ζαναρδέλλῃ ν' ἀναλάβῃ ἐν οὕτῳ κρίσιμοις περιστάσει τὴν εὐθύνην τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους ὁ βασιλεὺς αὐτῷ αὖθις τῷ κ. Γιολιττῆ ἀνέθηκε τὸν ἀνασχηματισμὸν τοῦ ὑπουργείου, ἀντικατασταθέντων δύο μόνων μελῶν αὐτοῦ, τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν. Τὸ καιρὸν εἶνε ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Ἰταλία ἐμμένει ἐν τῇ ἐνεστώσῃ αὐτῆς πολιτικῇ, διώκουσα τὴν χίμαιραν τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν ἰδίων συμφερόντων πρὸς τὰ συμφέροντα συμμαχίας, μεθ' ἧς οὐδὲν κοινὸν συνδέει αὐτὴν, οὐδεμία ὑπουργικὴ μεταρρυθμισίς, οὐδεμία κυβερνητικὴ μεταβολὴ θὰ ἰσχύσῃ εἰς ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων πραγμάτων αὐτῆς. — Ἐν Γερμανίᾳ ἔχομεν τὴν ἐν Γαίτριτς κατὰ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ μνημείου Γουλιέλμου τοῦ Α' γένημα πρόποσιν τοῦ αὐτοκράτορος, ἐξάρατος αὖθις τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἐπικαλεσαμένου τὴν σύμπραξιν τῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν πρὸς περιθροῦσιν τῆς κινδυνευούσης δῆθεν σφάλειας τῆς αὐτοκρατορίας· πρὸ πάντων δ' ἔχομεν εἰδῶσιν ἐκ Βερολίνου, ἣν παρὰ τὰ ἀνάλογα προηγούμενα μετ' ἐπιψηφίσεως πάντοτε ὀφείλομεν ν' ἀποδεχῶμεν, καθ' ἣν δὲ ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ λόγῳ, δι' οὗ τῇ 16]28 προσεχούσης ἰουνίου κηρυχθήσεται ἡ ἐναρξίς τοῦ νέου κοινοβουλίου, δηλωθήσεται ὅτι ἐν περιπτώσει καὶ δευτέρας τοῦ νομοσχεδίου ἀπορριψέως διαλυθήσεται αὖθις παραρῆμα τὸ κοινοβούλιον, ὁ αὐτοκράτωρ θ' ἀναλάβῃ αὐτοπροσώπως τὴν κυβερνησιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ κράτους καὶ τὸ ἐπανειλημμένως ἀπορριφθὲν σχέδιον τῶν στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων περιβληθήσεται αὐτοκρατορικῷ δικαίωματι ἰσχύιν νόμου. Ἡ πρόθεσις αὕτη, ἐὰν ἐπαληθεύσῃ, ἐκτελουμένη δύναται βεβαίως ν' ἀποθῆ γόνιμος εἰς γεγονότα ἐν τῇ παρουσίᾳ τῆς Γερμανίας κα-

ταστάσει, οἷα μάλιστα αὕτη δευχθήσεται κατὰ τὰς ἐπικειμένας γενικὰς ἐκλογάς, ὅτε ὑπολογίζεται ὅτι τὸ τρίτον περίπου τῶν ἐκλογικῶν τμημάτων τῆς χώρας θὰ ἐκλέξῃ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ ἐκ τῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων, ὅτε ἡ σοσιαλιστικὴ μερίς προαχθήσεται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς δυνάμεως, ὃν ἐπιτρέπει αὐτῇ νὰ ἐλπίζῃ ὁ ταυτισμὸς τοῦ ἰδίου ἀγῶνος πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν ἐργατῶν, ὅτε ὁ ἀντισημιτισμὸς, ἐπωφελοῦμενος ἐκ τῆς ἀνεμοζάλης, ἀναδιώσεται ἀπὸ τοῦ τάφου, εἰς ὃν ἐνέκλεισε σχεδὸν αὐτὸν ἡ μυστῆρα τοῦ Ἀλβάρδου διαγωγῆς, ὅτε οἱ ὑπεράλλειοι, πλειόνα συναίσθησιν τῆς ἀρθρικῆς αὐτῶν δυνάμεως λαμβάνοντες, ἀπαιτητικώτεροι ἐν ταῖς ἀξιώσεσιν αὐτῶν γενήσονται, ὅτε τέλος ἐκφανέστερον ἐκδηλωθήσονται αἱ ἀνθροπικαὶ ἐκεῖνα τάσεις, ὧν δείγμα παρέσχεν ἡμῖν τὸ βαρυσήμαντον ἀρθρον τῆς Βαυαρικῆς πατριδος. — Ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἀναρρώσας τελείως, ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τὸν στρατηγὸν Δώδε, οὗ ἀπεφασίσθη ἢ μετὰ τινος ἡμέρας εἰς Ἀθῆναι ἐξαναδοῦν πρὸς διεκπεράτωσιν τοῦ ἀγῶνος, ὃν οὕτω δεξιῶς μέχρι τοῦδε διεξήγαγε, χάριν δὲ τοῦ ὁποίου προσεχῶς ὑποβληθήσονται τῇ Βουλῇ αἱ ὑπ' αὐτοῦ ὑποδειχθεῖσαι ὡς ἀναγκαῖαι πιστώσεις. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ Γαλλία ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον τῆς εἰρηνικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς κατὰ τὸ πρόγραμμα, ὅπερ ὁ πρωθυπουργὸς ἐξέθηκεν ἐν Τολώσῃ ἐπὶ ταῖς αὐτόθι γυμναστικαῖς ἑορταῖς, ὅπερ δὲ συνίσταται εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν σχέσεων τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου, εἰς οικονομικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ εἰς τὸν περὶ ἐταιριῶν νόμον, τὸν διακανονίζοντα τὰς σχέσεις τῶν ἀστικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὁμοσπειῶν. — Ἐν Ἀγγλίᾳ νέον ὑπὲρ τοῦ ἰρλανδοῦ νομοσχεδίου συλλαλητήριον, συγκροτηθὲν ἐν Χάιντ Πάρκ, οὗ δὲ μετέσχεον πεντηκονταπενταχίλιοι διαδηλωταί. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συλλαλητήριον τοῦτο ἔχει τὸ ἐξαιρετικῶς σπουδαῖον, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐλήθησαν ἀποφάσεις καὶ σχετικῶς πρὸς τὴν ἐνδεχομένην στάσιν τῆς Γερουσίας ἀπέναντι τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας, ὅπερ σημαίνει ἐναρξιν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἐναντίον τοῦ σπυτοβότου τούτου Σώματος ἐκστρατείας, ἡ ὁποία ἀποτελέσει ἰσως τὴν σπουδαιωτάτην φάσιν τῆς ἐνεστώσης ἐν Ἀγγλίᾳ κοινωνικοπολιτικῆς ἐξελίξεως. — Ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ μακρὸν τέλος ἐπασχολήσαντα τὰς οὐγγρικὰς κυβερνήσεις, καὶ τὴν πτώσιν δὲ τοῦ κόμματος Τόπαρν ἐπενεγκοῦσαν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἐν Βουδαπέστῃ μνημείου τῶν οὐγγρῶν ἐθνοφροῦδων, τῶν τῷ 1848 κατατροπωθέντων τὸν τακτικὸν στρατὸν καὶ πορθησάντων τὸ φρούριον Ὁφεν, τελετὴν, ἥτις διὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, πρὸς τὰ ὁποῖα συνδέεται, τοῖς μὲν Οὐγγροῖς σημειοῦντα τὴν ἀφῆτηριαν τῆς ἐνεστώσης πολιτικῆς αὐτῶν ὑπάξεως, τοῖς δ' ἐν Βιέννῃ ἀναμνησκόντα τὴν κατάλυσιν ἀθαίρετου καὶ ἀρπακτικοῦ συστήματος, ἐν μεγάλῳ παροξυσμῷ περιστῆ τα πνεύματα καὶ πολλὰς διαφωνίας προσέκαλε ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς, διεξήχθη αὕτη ἀνευ ἐπεισοδίων, τῆς Βουλῆς ἀντιπροσωπευθεῖσιν δι' ἐπιτροπῆς, ἧς ἡγήτο ὁ πρόεδρος αὐτῆς, πολλῶν δὲ κατατεθέντων στεφάνων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 15 Μαΐου.

Black Friday, ήτοι μαύρην παρασκευήν νονομάζουσιν οι άγγλοι την παρασκευήν 11 Μαΐου 1866, καθ' ήν ή πτώσις του μεγάλου έμπορικου και κατασκευαστικού οίκου Overend Gurney επήνεγκε την καταστροφικήν έκείνην οικονομικήν έν Άγγλία κρίσιν, τὸ φοβερόν έκείνον *crack*, όπερ μετά φθίκης αναμνησκόνται οι έπιζώντες έμποροι και τραπεζίται του Λονδίνου. Μαύρην παρασκευήν πρέπει να ονομάσῃ ο Έλληνικός κόσμος την χθεσινήν παρασκευήν 14 Μαΐου 1893 καθ' ήν ή από τής παραιτήσεως του κ. Τρικούπη έκραγεΐσα οικονομική έν Ελλάδα κρίσις διά τής φοβεράς καταρρεύσεως των ελληνικών χρεωγράφων και άξιών προσέλαβε χαρακτήρα άληθοῦς πανωλεθρίας, ής ή άνάμνησις θα μείνη άνεξάλειπτος έκ τής μνήμης τής παρουσίας γενεάς. Τα ελληνικά χρεώγραφα και αι διάφοροι ελληνικοί άξιοι έκηκολούθησαν μέν σπουδαιώς ύποτιμώμεναι και την έβδομάδα ταύτην, χθές όμως ή κατάρρευσις αυτών ένεκα των μεγάλων καταναγκαστικών πωλήσεων ήτο τοιαύτη, ώστε επήνεγκε άληθῆ πανικόν, πολλοί δε προσερχόμενοι πωληταί δεν εύρισκον αγοραστάς. Αι λαχειοφόροι όμολογίαι τής Έθνικῆς Τραπεζῆς, τὸ ασφαλέςτερον και δημοφιλέστερον των ελληνικών χρεωγράφων, προσεφέροντο δι' όλης τής ήμέρας και επωλούντο άνιλεως, ούτως ειπεΐν, ή δε τιμή αυτών, ήν εσημειώσαμεν 365, κατέπεσε 347. Αι μετοχαι του Λαυρίου και τοι δεν συγκαταλέγονται μετά των κυβερνητικών χρεωγράφων, ύπετιμήθησαν μέχρι των 48. Συγχρόνως ο τηλεγράφος διεβίβαζεν ήμιν έκ Λονδίνου την είδησιν ότι ή ελληνική ράντ κατέπεσε μέχρι 33 1/2 κατ' αναλογίαν δε ύπετιμήθησαν και πάντα τα λοιπά χρεώγραφα. Έκαστος δύναται να φαντασθῆ την θέσιν τής χρηματικῆς και έμπορικῆς αγοράς των Άθηνών και των άλλων έμπορικῶν πόλεων τής Ελλάδος. Έμπορος έλθών χθές έκ Πειραιώς εβεβαίωσεν ήμās ότι πολλά καταστήματα έν Πειραιεϊ έκλείσθησαν ήδη, τλειόστα δε έχουν απόφασιν να κλείσωσιν έν τὸ Εικοσόφραγκον φθάση περι τα 40. Περι τής κρίσεως ταύτης και των προκαλεσάντων αυτην αιτίων έγκριτος οικονομολογική έφημερις του Βελγίου γράφει τα έπόμενα, ά παραθέτομεν ως άξια τής προσοχής του δημοσίου.

«Τα ελληνικά χρεώγραφα ύπέστησαν κατά τας ήμέρας ταύτας ούχι έκπτώσιν, άλλ' άληθῆ καταστροφήν, ως αποδεικνύει ο συγκριτικός πίναξ των τιμών έντός όκταημέρου. (Σημειωτέον δε ότι έγγράφητο ταύτα ένφ ή τιμή του Μονοπωλείου ήτο 52 και ή τής ράντ 42). Η αιτία τής καταρρεύσεως ταύτης είναι γνωστή. Είναι ή άποτυχία του προ τοσούτου καιρού υπό διαπραγματεύσιν δανείου, είναι ή πτώσις του κ. Τρικούπη, μόνου ίκανου θεωρουμένου όπως σώσῃ την Ελλάδα έκ των οικονομικών δυσχερειών, έν αϊς διατελεΐ προ πολλού. Τὸ εδαφος, όπερ μετά τοσαύτης ύπομονῆς, καρτερίας και επιτηδειότητος παρεδέχασεν, υπεξέφυγε προδοτικῶς υπό τους πόδας του πρώην ύπουργου των οικονομικών. Η ύπόσχεσις κράτους τινός δεν έχει ούδεμίαν

άξίαν, άν μὴ ληφθῶσι σπουδαία μέτρα εξασφαλίζοντα την εκτέλεσιν. Οι δανεισταί, οὗς εύρεν ή ελληνική κυβέρνησις, δικαίως απήρτουν τὰ εξασφαλιστικά ταῦτα μέτρα, θεωρηθέντα ως των ών οὐκ άνευ προς συνολογισμὸν του δανείου. Έπειούσης τής ανάγκης, ο κ. Τρικούπης ήτο διατεθειμένος να ενδώσῃ, άλλ' ο βασιλεύς δεν ήθέλησεν, ή τουλάχιστον ήρηνήθη να λάβῃ τοιαύτην απόφασιν άνευ τής συγκαταθέσεως του Κοινοβουλίου, και κατά συνέπειαν ο ύπουργός των οικονομικών υπέβαλε την παραιτησιν του. Είναι βεβαίως σκληρόν εις πᾶν έθνος φιλότιμον να βλέπῃ τον δυσπιστοῦντα ξένον επιβάλλοντα χείρα επί των εθνικῶν εισπράξεων. Άλλ' όταν τὸ έθνος τοῦτο περιέλθῃ εις την οικονομικήν θέσιν, εις ήν περιήλθεν ή Ελλάδα, αι τοιαῦται αισθηματικότητες εισιν όλως άκαιροι. Η μήπως νομιζουσιν οι Έλληνες ότι θα ήναι όλιγώτερον ταπεινωτικόν δι' αυτούς, όταν μετά τινας μήνας κηρυχθῶσιν άναξιόχρεοι και άνίκανοι να εξακολουθήσωσι την πληρωμὴν των ληγόντων τοκομεριδίων;

»Ηδη έχουν αι Αθήναι νέον ύπουργεΐον υπό τον κ. Σωτηρόπουλον, αναλαβόντα τὸ κινδυνώδες χαρτοφυλάκιον των οικονομικών, μετ' αυτού δε συνεφώνησεν ο βασιλεύς, όπως ληφθῶσιν άμέσως τὰ κατάλληλα μέτρα προς άποσόδησιν τής έκραγεΐσης και δοβαράς λαβούσης διαστάσεις οικονομικῆς κρίσεως. Είμεθα λίαν περιεργοι να μάθωμεν τινα εις τὰ μέτρα ταῦτα. Πρώτιστον καθήκον του νέου ύπουργεΐου είναι να εξεύρῃ τὰ άπαιτούμενα κεφάλαια προς άπότισιν των τοκομεριδίων του Ιουλίου, πράγμα ούχι εύκολον».

Ο γράφων ταῦτα Εὐρωπαΐος οικονομολόγος δεν θεωρεΐται φίλος του κ. Τρικούπη, άλλὰ και δεν αποδίδει εις αυτόν την αιτίαν τής φοβαράς οικονομικῆς κρίσεως, ήν διερχόμεθα, σκληρόν δε καταφέρει ράπισμα κατά των έν Αθήναις δημοκόπων, οι όποιοι πᾶν μέσον μετῆλθον, όπως μὴ υπογραφή ή σύμβασις του δανείου, ήν άτιμωτικὴν διά τὸ έθνος έκαρακτήριζον. Θα ήναι όλιγώτερον ταπεινωτικὴ ή χρεωκοπία; ερωτᾷ ο Εὐρωπαΐος οικονομολόγος. Δυστυχώς οὐδ' ή κατάστασις αυτη, ή άγούσα τὸ άτυχές έθνος έκ πλήρη ήθικὴν και υλικὴν καταστροφήν, συνετιζει τοὺς άδυνέτους.

Σπουδαίαν αντίθεσιν εις την κατάρρευσιν των Έλληνικῶν χρεωγράφων αποτελοῦσι τὰ τουρκικὰ διατηρούμενα άκλόνητα εις τὰς ύψηλὰς αυτών τιμάς, και μὴ επηρεαζόμενα οὔτε έκ τής ύψώσεως του τόκου, οὔτε έκ τής έν Εὐρώπῃ χρηματικῆς στενοχωρίας οὔτε έκ τοσούτων άλλων ζητημάτων, ών ή λύσις δεν φαίνεται άμέτοχος κινδύνων.

Παρητηρήθη εσχάτως υπό των εὐρωπαϊκῶν έφημεριδων ότι αι εισπράξεις των εξ έμμέσων φόρων κατά τον λήξαντα μήνα Απριλίον σημειούμεναι εις Α.Τ. 68,090 ύπολείπονται των εισπράξεων του αντίστοιχου μηνός του παρελθόντος έτους κατά 11,997. Α.Τ. Άλλὰ νομιζόμεν ότι ή διαφορά αυτη προέρχεται έκ του καθυστερουμένου μηνιαίου φόρου τής Ανατολικῆς Ρωμυλίας.

N. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

Ο υπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
 Διαπολιτευτικῆς-Ψήφαις Τ υποέθηγραφεΐον ΝΕΟΛΟΓΟΥ

<p>NORTH BRITISH & MERCANTILE (Νόρθ Μπρίτις & Μερκαντίλ) Ίδρυθεΐσα τῷ 1809 Κεφάλαιον Α. Στ. 8,000,000 Ἀποθεμ. » 40,695,969 Ἐτησίαι πρόσσοδος τῷ 1891 Α. Στ. 4,056,900</p>	<p>ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΑΙ (COMPAGNIES D'ASSURANCES) κατά τής πυρκαϊῆς και επί τής ζωῆς. Αἱ εταίριαί αὗται ἀσφαλίζουν ὁμοῦ κατὰ τής πυρκαϊῆς κτίρια, ἐπιπλα, ἐμπορεύματα κτλ. εἰς μετρωτάς τιμάς. Ταγεΐα και ἐλευθέρως πληρωμὴ των ζημιῶν. Ἐπέκεινα των 20 ἑκατομμυρ. λιρῶν στερλινῶν ἐπληρώθησαν ὑπὸ των δύο τούτων Ἐταιριῶν διὰ ζημίας κατὰ των πυρκαϊῶν μέχρι τέλους τοῦ έτους 1889. Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυντέον εις τον έν Κων) πόλει πράκτορα κ. ΚΑΡΝΙΚ ΣΕΡΟΠΙΑΝ ἐν Χανίω Μερχμτε Ἀλή Πασῶ, ἀριθ. 21 και 22-ις, ἐν Γαλατῶ.</p>	<p>Northern Assurance (Νόρθερον Ἀσσουράνς) Ίδρυθεΐσα τῷ 1836 Κεφάλαιον Α. Στ. 3,000,000 Ἀποθεμ. » 3,650,872 Ἐτησίαι πρόσσοδος τῷ 1891 Α. Στ. 1,076,800</p>	<p>THE MARITIME Insurance Company Limited Ίδρυθεΐσα τῷ 1864. Κεφάλαιον Α. Στ. 500,000 Ἀποθεμ. » 102,345 Η Ἐταιρία αὕτη ἀσφαλίζει κατὰ των ἐκ μεταφορᾶς κινδύνων ἐπερεύματα, χρηματοδέματα και ναύλους δι' ἄτμοπλοίων ἢ ἰστιοφόρων εις τιμὰς μετρωτάτας.</p>
---	---	--	--

1	4
2	5
3	6

Τραπεζΐται τής Ἐταιρίας έν Κωνσταντινουπόλει: Η Αὐτοκρατορικὴ Ὀθωμανικὴ Τράπεζα.

Διὰ πᾶσαν αἰτησιν ἀπευθυντέον τῷ κ. Σέμονι Καϊσερλιάν, εἰδικῷ διευθυντῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Γαλατῶ, ὁδὸς Μαχμουδί, ἀριθ. 2, Χάνιον Ἰεζεμὴν ἰναντι τής Τραπεζῆς Καρμόνδου.

<p>ΙΔΡΥΘΕΪΣΑ τῷ 1828 και 1892.</p>	<p>Λ'ΟΥΝΙΟΝ (L'UNION) ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ</p>	<p>ΙΔΡΥΘΕΪΣΑ τῷ 1828 και 1892.</p>																		
<p>ΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΝ ΤΩ ΜΕΓΑΡΩ ΑΥΤΗΣ, ΟΔΟΣ DE LA BANQUE, ΑΡ. 15.</p>																				
<p>Κλάδος Πυρκαϊῆς</p> <table border="1"> <tr><td>Κεφάλαιον</td><td>Φράγκα 10,000,000</td></tr> <tr><td>Ἀποθεματικῶν</td><td>» 6,700,000</td></tr> <tr><td>Ἀδθάλεια</td><td>» 63,770,000</td></tr> <tr><td>Ἐσοδα του έτους 1890</td><td>» 15,000,000</td></tr> <tr><td>Ζημια πληρωθεΐσαι</td><td>» 160,570,000</td></tr> </table>		Κεφάλαιον	Φράγκα 10,000,000	Ἀποθεματικῶν	» 6,700,000	Ἀδθάλεια	» 63,770,000	Ἐσοδα του έτους 1890	» 15,000,000	Ζημια πληρωθεΐσαι	» 160,570,000	<p>Κλάδος Ζωῆς</p> <table border="1"> <tr><td>Κεφάλαιον</td><td>Φράγκα 10,000,000</td></tr> <tr><td>Ἀποθεματικῶν</td><td>» 93,800,000</td></tr> <tr><td>Ζημια πληρωθεΐσαι</td><td>» 59,000,900</td></tr> <tr><td>Ἀδθάλεια</td><td>» 243,580,000</td></tr> </table>	Κεφάλαιον	Φράγκα 10,000,000	Ἀποθεματικῶν	» 93,800,000	Ζημια πληρωθεΐσαι	» 59,000,900	Ἀδθάλεια	» 243,580,000
Κεφάλαιον	Φράγκα 10,000,000																			
Ἀποθεματικῶν	» 6,700,000																			
Ἀδθάλεια	» 63,770,000																			
Ἐσοδα του έτους 1890	» 15,000,000																			
Ζημια πληρωθεΐσαι	» 160,570,000																			
Κεφάλαιον	Φράγκα 10,000,000																			
Ἀποθεματικῶν	» 93,800,000																			
Ζημια πληρωθεΐσαι	» 59,000,900																			
Ἀδθάλεια	» 243,580,000																			

PHENIX FIRE OFFICE

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΪΑΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΤΩ 1782.

Ἀσφάλιστρα ἐτήσια Ἄ. Στ. 1,000,000

Ἀσφάλιστρα πληρωθέντα μέχρι τῆς 31 Ἰοβρίου 1887

Ἄ. Στ. 16,000,000

Ὁ ΦΟΙΝΙΣ ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἰδιοκτητῶν τοὺς πλουσιωτέρους κεφαλαιούχους καὶ τοὺς εὐφημότερον γνωστούς ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἐκ τούτου δὲ παρέχει τοῖς πελάταις αὐτοῦ τὴν ἐντελεστέραν ἀσφάλειαν.

Ἀσφάλειαι κατὰ πυρκαϊᾶς ἐπὶ παντοειδῶν ἀκινήτων, ἐπιπέλων καὶ ὀμβροειμμάτων ἐνεργοῦμεναι διὰ τῶν ὑποφαινομένων, οἵτινες ἔχουσι πληροῦς διότητα ὅπως διακανονίζωσιν ἐπὶ τόπου μετὰ ταχύτητος καὶ ἐλευθεριότητος τὰς ἀπωλείας καὶ ζημίας

H. SWAN & Co

Μόνοι Πράκτορες διὰ τὴν Κων/πολιν καὶ τὰ Προάστεια. Ἀριθ. 12, Σανδάλτζη χάν, Γαλατᾶ, ἄνωθεν τοῦ Αὐστριακοῦ Ταχυδρομείου.

ΜΥΡΕΨΕΙΟΝ ΔΙΑΡΗΑΝΕ

G. MAZUYER & Cie

ΠΑΡΙΣΙΟΙ—32, Avenue de l'Opéra, 32—ΠΑΡΙΣΙΟΙ

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

LA DIAPHANE

ΠΟΥΑΡΑ

ΣΑΡΡΑ ΒΕΡΝΑΡ

ΥΔΡ ΚΟΛΩΝΙΑΣ ΡΩΣΙΚΟΝ

ΜΥΡΑ DU REGENT

ΥΔΡ ΑΛΑΡΕΑΥΔ' ESPAGNE

ΜΥΡΑ ΣΑΡΡΑΣ ΒΕΡΝΑΡ

ΜΥΡΑ FEDORA

ΓΑΛΑ ΔΙΑΡΗΑΝΕ Α' L'IRIS

Σάπωνες, Ἐκχυλίσματα, Ὑδατα κομμώσεως κτλ.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΝ ΑΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΟΙΣ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟΙΣ

Διὰ παραγγελίας ἀπευθυντέον εἰς Ἀλεξιάδη Χάν, ἀριθ. 17

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE CORPORATION

ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΥΡΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΝΩ ΤΩΝ 4,000,000 Ἄ. ΣΤ.

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1620

ΑΠΟΖΗΜΩΣΕΙΣ ΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 35,000,000 Ἄ. ΣΤ.

Ἀσφαλίζει κατὰ τῶν κινδύνων τῆς πυρκαϊᾶς, ὀμβροειμμάτων, Κεῖματα λίθινά τε καὶ ξύλινα εἰς ὅρους ἐπωφελεῖς καὶ ἀσφαλεστάτους δυνάμα.— Ἀποζημιώσεις ἄνευ ἐκπτώσεων.

Διεύθυνσις: WHITTAL-MAN
Ὁδὸς Μείδαντζη (Βαυτεγκατοῦ)

Ἐν τῇ Πόλει.

Πράκτωρ

J. W. WHITTAL & Co